

DOCUMENTO 20: GUÍAS DOCENTES REEDUCACIÓN FUNCIONAL, AUTONOMÍA PERSOAL E CALIDADE DE VIDA

B2.- MÁSTER EN ASISTENCIA E INVESTIGACIÓN SANITARIA, ESPECIALIDADE EN REEDUCACIÓN FUNCIONAL, AUTONOMÍA PERSOAL E CALIDADE DE VIDA. PROGRAMAS.

I. ATENCIÓN INTEGRAL DAS PERSOAS CON LESIÓN MEDULAR

Tipo de materia: obrigatoria

Número de créditos: 4

Lingua na que se imparte: Castelán

Profesores responsables:

Sergio Santos del Riego

Antonio Rodríguez Sotillo

Profesores:

Antonio Rodríguez Sotillo, Xefe da Unidade de Lesión Medular do Complexo Hospitalario Juan Canalejo.

Outros membros do equipo interdisciplinar da Unidade.

Horarios de Titorías (para cada profesor)

Antonio Rodríguez Sotillo, martes de 17,00 a 18,00 horas primeiro cuadrimestre, sala de titorías do edificio de posgraos.

Obxectivos da Materia: Apartado obxectivos do punto III deste documento.

Contidos mínimos:

CLASES TEÓRICAS

Horario: Primeiro cuadrimestre (3º e 4º mes: decembro, xaneiro e febreiro), Ver cronograma nun documento aparte.

Programa:

Actividades presenciais teórico-prácticas. Temas (T)

T1.- Introducción.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Anatomía e fisioloxía da medula espinal. Epidemioloxía da lesión medular. Concepto e consecuencias clínicas. Patofisioloxía da lesión medular. Precaucións e consideracións en persoas con Lesión Medular. Papel do repouso e do exercicio na Rehabilitación da Lesión Medular.

T2.- Fisioloxía en pacientes con Lesión Medular

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Respostas fisiolóxicas e a súa valoración. Técnicas de adestramento para mellorar a capacidade física. Exercicio da musculatura paralizada inducido por FES.

T3.- Disfuncións do Paciente coa Lesión Medular

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Disfunción do SN Autonómico. Disfunción motora. Disfunción sensitiva. Outras consideracións.

T4.- Desenvolvemento de programas de Rehabilitación en persoas con Lesión Medular

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Equipos de valoración recomendados. Protocolos de Test. Variables a estudar. Resultados esperados. Prevención de lesións. Establecemento do programa.

T5.- Programas de exercicio específico: Componentes da forma física. Exercicio e adestramento recomendados. Sobreexercicio.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T6.- Deporte na Persoa con Lesión Medular

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Atletismo en cadeira de rodas. Tenis. Baloncesto. Natación. Rugby. Tenis de mesa. Tiro. Esgrima. Billar. Outros.

T7.- Lesións por sobreuso en membros superiores

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Patofisioloxía e tratamento. Lesións específicas en cadeira de rodas.

Actividades non presenciais. Traballos tutelados (TT)

Traballo tutelado sobre a materia para publicación en revista científica ou unha comunicación oral a un congreso baixo a tutela do profesor/profesores responsables.

Titorías a demanda para supervisar o traballo. Mínimo unha titoría obrigatoria. Titorías virtuais co responsable da materia.

CLASES PRÁCTICAS-SEMINARIOS

Prácticas

T8.- Rehabilitación Integral da persoa con Lesión Medular.

Lugar de Impartición: A Coruña, Hospital Juan Canalejo, Unidade de Lesionados Medulares.

Contidos: Aproximación á práctica cotiá na Unidade de Lesión Medular do Complexo Hospitalario Universitario Juan Canalejo.

Seminarios

Seminario Teórico-Práctico ou asistencia aos cursos organizados sobre a materia no transcurso do ano académico. Os alumnos poderán impartir seminarios nos que desenvolverán e comentarán un tema específico.

Outros: Trabajo tutelado y Memoria del curso.

Procurarase por en marcha unha participación no Sistema de Teleformación Virtual da Universidade da Coruña para interaccionar cos alumnos: foros de discusión, descarga de ficheiros, tutorías virtuais, etc.

Bibliografía:

- Miranda Mayordomo JL. Rehabilitación Médica. Madrid:Aula Médica; 2004.
- De Lisa J, Gans B, Currie D. Rehabilitation Medicine. Principles and Practice. Philadelphia: Lippincott; 1993.

Competencias/destrezas/habilidades:

O alumno deberá posuír e potenciar as competencias e destrezas seguintes:

- Fluidez e propiedade na comunicación científica oral e escrita nestes temas.
- Compromiso persoal de esforzo para a aprendizaxe.
- Capacidade de análise e síntese.
- Habilidades para conseguir analizar información desde diferentes fontes.
- Capacidade de crítica e autocrítica.
- Capacidade para aplicar a teoría á práctica.
- Habilidade para traballar de forma autónoma e en equipo multi/interdisciplinar co obxectivo de lograr o benestar do paciente.
- Habilidade para establecer unha relación adecuada a cada momento do ciclo vital.
- Motivación
- Capacidade para establecer unha relación de empatía co usuario, familias, grupos sociais e os diversos profesionais.
- Habilidade para responder ás necesidades do paciente avaliando, planificando e desenvolvendo programas individualizados máis apropiados xunto á persoa e ao seu entorno, os seus coidadores e as súas familias e os diversos profesionais.
- Capacidade para aplicar o método científico para constatar a efectividade dos métodos de intervención, avaliar os métodos de traballo aplicados e divulgar os resultados.
- Capacidade para informar, educar, adestrar e reentrenar e supervisar á persoa, coidadores e á súa familia en relación con cada perfil profesional.
- Capacidade para informar, rexistrar, documentar e, de ser o caso, derivar o proceso de actuación multi/interdisciplinar.
- Capacidade para intervir na adaptación e readaptación do entorno físico, social e cultural.

Metodoloxía da ensinanza:

- Clases maxistras
- Clases de aprendizaxe cooperativo
- Estancias Prácticas na Unidade de Lesionados Medulares
- Seminarios impartidos polos alumnos: Aprendizaxe cooperativo

Sistemas e criterios de avaliación da aprendizaxe:

Parte presencial 40%:

- Presenza obrigatoria.
- Avaliación continuada mediante as Titorías.
- Para aqueles alumnos que non acudan en presenza obrigatoria ao 90 % das horas presenciais, realizarase un exame final e único sobre os contidos teóricos e prácticos de tipo oral ou escrito de preguntas curtas ou intermedias e/ou preguntas tipo test.

Parte non presencial 60%:

- Traballo tutelado final que conclúa, si fora posible e preferentemente, nunha revista científica ou nunha comunicación oral a un congreso, xornada ou similar, baixo a dirección do profesor responsable e que supoña motivación no uso da metodoloxía innovadora en Rehabilitación da persoa con Lesión Medular con inicio da análise e determinación de variables e uso de estatística habitual e informática.

Recursos multimedia

Tempo aproximado de estudo e traballo persoal que debe dedicar un estudante para superar a materia:

4 ECTS*25: 100 horas

a).- Horas presenciais:

- Horas teóricas: 12 horas

- Horas prácticas: 12 horas

b).- Horas non presenciais. Traballo do alumno: 76 horas

Titorías: 1 hora/semana.

II. ATENCIÓN INTEGRAL DAS PERSOAS CON DANO CEREBRAL

Tipo de materia: obrigatoria

Número de créditos: 4

Lingua na que se imparte: Castelán

Profesores responsables:

Sergio Santos del Riego

Carlos Villarino Díaz-Jiménez

Profesores:

Carlos Villarino Díaz-Jiménez, Xefe do Servizo de Medicina Física e Rehabilitación do Complexo Hospitalario Juan Canalejo de A Coruña.

Outros profesionais do equipo interdisciplinar do Servizo de Rehabilitación.

Horarios de Titorías (para cada profesor)

Carlos Villarino Díaz-Jiménez, mércores de 17,00 a 18,00 horas primeiro cuadrimestre, sala de titorías do edificio de posgraos.

Obxectivos da Materia: Apartado obxectivos do punto III deste documento.

Contidos:

CLASES TEÓRICAS

Horario: Primeiro cuadrimestre (3º e 4º mes: Decembro 2007, xaneiro e febreiro 2008), VER CRONOGRAMA.

Programa:

Actividades presenciais teórico-prácticas. Temas (T)

T1.- Introducción. Concepto. Epidemioloxía. Principais síntomas. Repercusións familiares e sociais.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T2.- Estados e niveis de atención do DCA (Unidades especiais de Rehabilitación).

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T3.- Traumatismo craneoencefálico (TCE).

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

- o Definición. Epidemioloxía. Fisiopatoloxía.
- o Grados de Severidade-Escalas de Categorización. Aspectos clínicos e pronósticos.
- o Rehabilitación Integral. Obxectivos do tratamento rehabilitador. Valoración do nivel cognitivo. Tratamento rehabilitador e estratexias de intervención nas

diferentes fases evolutivas (Plano de rehabilitación funcional). Coidados de enfermería. Intervención dos diversos profesionais do equipo interdisciplinar: Enfermería, Fisioterapia e Terapia Ocupacional. Intervención Logopedia-trastornos da comunicación. Avaliación e Rehabilitación neuropsicolóxica. Complicacións.

- o Aspectos familiares e sociais.

T4.- Accidente cerebrovascular (ACV).

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

- o Definición. Epidemioloxía. Fisiopatoloxía.
- o Factores de risco. Aspectos clínicos e prognósticos. Escalas de valoración do A.C.V.
- o Rehabilitación Integral. Obxectivos do tratamento rehabilitador. Tratamento rehabilitador e estratexias de intervención nas diferentes fases evolutivas (Plano de rehabilitación funcional. Intervención dos diversos profesionais do equipo interdisciplinar: Coidados de enfermería. Intervención de fisioterapia e terapia ocupacional. Intervención logopedia-trastornos da comunicación. Complicacións.
- o Avaliación motora do A.C.V.

T5.- Ortesis e axudas técnicas (cadeiras de rodas) no DCA.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T6.- Aspectos familiares e sociais no DCA. Asociacións.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T7.- Integración Socio-Laboral.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Actividades non presenciais. Traballos tutelados (TT)

Traballo tutelado sobre a materia para publicación en revista científica ou unha comunicación oral a un congreso baixo a tutela do profesor/profesores responsables.

Titorías a demanda para supervisar o traballo. Mínimo unha titoría obrigatoria. Titorías virtuais co responsable da materia.

CLASES PRÁCTICAS-SEMINARIOS

Prácticas

T8.- Análises de recursos na atención do DCA en España. Organigrama de Atención ao DCA.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (novo edificio) e Sección de NeuroRehabilitación e Dano Cerebral do Servizo de Medicina Física e Rehabilitación do Complexo Hospitalario Universitario Juan Canalejo.

Seminarios

Seminario Teórico-Práctico ou asistencia aos cursos organizados sobre a materia no transcurso do ano académico. Os alumnos poderán impartir seminarios nos que desenvolverán e comentarán un tema específico.

Outros: Trabajo Tutelado y Memoria del curso.

Procurarase por en marcha unha participación no Sistema de Teleformación Virtual da Universidade da Coruña para interaccionar cos alumnos: foros de discusión, descarga de ficheiros, tutorías virtuais, etc.

Realizarase unha visita a Centro de Reeducación de Minusválidos Físicos (CRMF) co Unidade de Dano Cerebral.

Bibliografía

- Miranda Mayordomo JL. Rehabilitación Médica. Aula Médica: Madrid; 2004.
- De Lisa J, Gans B, Currie D. Rehabilitation Medicine. Principles and Practice. Philadelphia:Lippincott; 1993.
- Martínez Morillo M, Pastor Vega, JM, Sendra Portero F. Manual de Medicina Física. Barcelona:Harcourt Brace; 1998.
- Romero Ayuso D, Moruno Miralles P. Terapia Ocupacional: Teoría y Técnicas. Barcelona:Masson; 2003.
- Turner A, Foster M, Johnson S E. Terapia Ocupacional y Disfunción Física: Principios, Técnicas y Práctica. Madrid:Elsevier España; 2003
- Daniels-Worthingham's. Pruebas Funcionales Musculares. Madrid:Marban Libros SL; 2005.
- Peña Casanova, J. Manual de logopedia. Barcelona: Masson; 1990.

Competencias/destrezas/habilidades:

O alumno deberá posuír e potenciar as competencias e destrezas seguintes:

- Fluidez e propiedade na comunicación científica oral e escrita nestes temas.
- Compromiso persoal de esforzo para a aprendizaxe.
- Capacidade de análise e síntese.
- Habilidades para conseguir analizar información desde diferentes fontes.
- Capacidade de crítica e autocrítica.
- Capacidade para aplicar a teoría á práctica.
- Habilidade para traballar de forma autónoma e en equipo multi/interdisciplinar co obxectivo de lograr o benestar do paciente.
- Habilidade para establecer unha relación adecuada a cada momento do ciclo vital.
- Motivación
- Capacidade para establecer unha relación de empatía co usuario, familias, grupos sociais e os diversos profesionais.
- Habilidade para responder ás necesidades do paciente avaliando, planificando e desenvolvendo programas individualizados máis apropiados xunto á persoa e ao seu entorno, os seus coidadores e as súas familias e os diversos profesionais.
- Capacidade para aplicar o método científico para constatar a efectividade dos métodos de intervención, avaliar os métodos de traballo aplicados e divulgar os resultados.
- Capacidade para informar, educar, adestrar e reentrenar e supervisar á persoa, coidadores e á súa familia en relación con cada perfil profesional.

- Capacidade para informar, rexistrar, documentar e, de ser o caso, derivar o proceso de actuación multi/interdisciplinar.
- Capacidade para intervir na adaptación e readaptación do entorno físico, social e cultural.

Metodoloxía da ensinanza:

- Clases maxistras
- Clases de aprendizaxe cooperativo
- Estancias Prácticas
- Seminarios impartidos polos alumnos: Aprendizaxe cooperativo

Sistemas e criterios de avaliación da aprendizaxe:

Parte presencial 40%:

- Presenza obrigatoria.
- Avaliación continuada mediante as Titorías.
- Para aqueles alumnos que non acudan en presenza obrigatoria ao 90 % das horas presenciais, realizarase un exame final e único sobre os contidos teóricos e prácticos de tipo oral ou escrito de preguntas curtas ou intermedias e/ou preguntas tipo test.

Parte non presencial 60%:

- Traballo tutelado final que conclúa, si fora posible e preferentemente, nunha revista científica ou nunha comunicación oral a un congreso, xornada ou similar, baixo a dirección do profesor responsable e que supoña motivación no uso da metodoloxía innovadora en Rehabilitación da persoa con Dano Cerebral con inicio da análise e determinación de variables e uso de estatística habitual e informática.

Recursos multimedia

Tempo aproximado de estudo e traballo persoal que debe dedicar un estudante para superar a materia:

4 ECTS*25: 100 horas

a).- Horas presenciais:

- Horas teóricas: 12 horas
- Horas prácticas: 12 horas

b).- Horas non presenciais. Traballo do alumno: 76 horas

Titorías: 1 hora/semana.

III. ATENCIÓN TEMPRANA E DISCAPACIDADE INFANTIL

Tipo de materia: obrigatoria

Número de créditos: 3

Lingua na que se imparte: Castelán

Profesores responsables:

Sergio Santos del Riego y Francisco Javier Cairo Antelo

Profesores

Francisco Javier Cairo Antelo, Xefe da Unidade de Atención Temperá e Rehabilitación Infantil do Hospital Teresa Herrera (Complexo Hospitalario Universitario Juan Canalejo) de A Coruña. Premio Reina Sofía 2006.

R. Fátima Blanco Villaverde, Médico Adjunto. Foniatra. Unidade de Atención Temprana e Rehabilitación Infantil do Hospital “Teresa Herrera” (Complejo Hospitalario Universitario “Juan Canalejo”) de A Coruña.

Horarios de Titorías (para cada profesor)

Francisco Javier Cairo Antelo, luns de 17,00 a 18,00 horas primeiro cuadrimestre, sala de titorías do edificio de posgraos.

Obxectivos da Materia: Apartado obxectivos do punto III deste documento.

Contidos:

CLASES TEÓRICAS

Horario: Primeiro cuadrimestre (3º e 4º mes), VER CRONOGRAMA.

Programa:

Actividades presenciais teórico-prácticas. Temas (T)

T1.- Aspectos xerais da Atención Temperá. Recordo histórico.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Fundamento. Bases neurobiolóxicas e psicolóxicas.

T2.- Prevención.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Prevención no ámbito das poboacións de risco biolóxico e de risco socio-ambiental. Prevención desde o ámbito educativo.

T3.- Prevención primaria de deficiencias físicas.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Desenvolvemento neurobiolóxico do cerebro. Medidas preventivas preconceptionais, durante a gestación, perinatales, postnatales e idade pediátrica.

T4.- Vínculos afectivos padres- hijo. Atención a los padres de recién nacidos de alto riesgo. La primera noticia.

Lugar de Impartición: A Coruña. Campus de Oza da Universidade da Coruña. Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Desenrolo do vínculo afectivo. Importancia da primeira noticia.

Vivencias y demandas de los padres. Objetivos da atención os pais.

T5.- Bases de la intervención con familias en los programas de Atención Temprana.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Programas de intervención familiar.

T6.- Funciones de los profesionales que integran los equipos interdisciplinares de Atención Temprana.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Funciones.Diagnóstico. Elaboración y ejecución de los programas terapéuticos.

T7.- Evaluación del recién nacido.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Evaluación y pruebas de evaluación infantil aplicadas a la atención temprana. Desarrollo psicomotor en el niño “normal”.

T8.- Prematuridad.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde..

Contidos.- Factores de riesgo asociados a la prematuridad. Problemas asociados a recién nacidos prematuros. Intervenciones antes del alta. Seguimiento evolutivo.

T9.- Niños con deficiencia visual. Atención Temprana.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Desenrolo psicomotor. Desenrolo cognitivo. Desenrolo afectivo e social. Desenrolo da comunicación e da Linguaxe. Evaluación específica. Intervención.

T10.- Atención Temprana en nenos con deficiencia auditiva.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Concepto de deficiencia auditiva. Repercusións da perda auditiva sobre o desenrolo infantil.

T11.- Trastornos motores do desenrolo e Atención Temprana.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Trastornos motores de orixe neurolóxico. Trastornos motores por alteracións da medula. Trastornos motores de orixe neuromuscular. Trastornos motores de orixe osteoarticular. Síndromes neurodegenerativos.

T12.- Parálisis Cerebral Infantil. Atención Temprana.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos. Definición. Epidemiología. Etiología. Trastornos asociados. Formas clínicas. Intervención Temprana. Etc..

T13.- Atención Temprana e deficiencia mental. Síndrome de Down.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Definición de Síndrome de Down. Características evolutivas. Desenrolo psicomotor. Evaluación. Intervención..

T14.- Atención Temprana nos trastornos xeneralizados do desenrolo.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Etioloxía. Evolución. Detección. Diagnóstico. Intervención. Areas de intervención.

T15.- Eficacia de la Atención Temprana

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Analisis do resultados.

Actividades non presenciais. Traballos tutelados (TT)

Traballo tutelado sobre a materia para publicación en revista científica ou unha comunicación oral a un congreso baixo a tutela do profesor/profesores responsables.

Titorías a demanda para supervisar o traballo. Mínimo unha titoría obrigatoria. Titorías virtuais co responsable da materia.

CLASES PRÁCTICAS-SEMINARIOS

Prácticas

T8.- Unidades de Atención Temperá de Galicia.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (aula 9) e Unidade de Atención Temperá e Rehabilitación Infantil do Complexo Hospitalario Universitario Juan Canalejo.

Seminarios

Asistencia ao curso organizado sobre a materia no transcurso do ano académico.

Se se estimara necesario, os alumnos poderían impartir seminarios nos que desenvolverían e comentarían un tema específico.

Outros: Traballo tutelado e memoria do curso.

Procurarase por en marcha unha participación no Sistema de Teleformación Virtual da Universidade da Coruña para interaccionar cos alumnos: foros de discusión, descarga de ficheiros, titorías virtuais, etc.

Bibliografía

- Downwey JA. Enfermedades incapacitantes en el niño. Madrid:Salvat; 1987.
- Finnie NR. Atención en el hogar del niño con Parálisis Cerebral Infantil. México:La Prensa Médica Mexicana; 1976.
- Le Metayer M. Reeducción cerebromotriz del niño pequeño. Educación Terapéutica. M. Barcelona: Masson; 2000.
- Gassier J. Manual del desarrollo psicomotor del niño. Barcelona: Masson; 1990.
- Hellbrugge T. Diagnóstico funcional del desarrollo durante el primer año de vida. Madrid:Marfil; 1980..
- Illingworth RS. Desarrollo del niño. Londres:Churchill Livingstone; 1987.
- Bobath K. Base neurofisiológica para el tratamiento de la Parálisis Cerebral. Panamericana; 1.982.

- Vojta V. Alteraciones motoras cerebrales infantiles. A Coruña:Atam-Paideia; 1991.
- Bobath B. Desarrollo motor en distintos tipos de Parálise Cerebral. Panamericana; 1.976.
- Ruiz Estremera. Prevención, atención y seguimiento de niños de riesgo o con lesiones establecidas. Comares; 1997.
- Pueschel SM. Síndrome de Down. Problemática biomédica. Barcelona: Masson-Salvat; 1993.
- Cunningham C. El Síndrome de Down. Una introducción para padres. Paidós, 1999.
- Kumin L. ¿Cómo favorecer las habilidades comunicativas de los niños con Síndrome Down?. Paidós; 1997.
- Springer Sp. Cerebro izquierdo Cerebro derecho. Gedisa; 1.994.
- Cobos Álvarez. El desarrollo psicomotor y sus alteraciones. Pirámide, 1995.
- Hernández FJ. Torpeza motriz. EUB; 1995.
- Barkley RA. Niños hiperactivos. ¿Cómo comprender y atender sus necesidades especiales?. Paidós; 1999.
- Moreno García I. Hiperactividad. Pirámide; 1998.
- Arnaiz Sánchez P. Evolución y contexto de la práctica psicomotriz. Amarúa ediciones; 1991..
- Domingo Calco Q. Psicomotricidad. Una propuesta de actividades lúdicas para el desarrollo. Seco Olea; 1990.
- Taylor EA. El Niño Hiperactivo. Martinez Roca; 1990.
- Sinason V. Comprendiendo a tu hijo discapacitado. Paidós; 1994.
- Trombly C. Terapia Ocupacional para enfermos incapacitados físicamente. México: Prensa Médica Mexicana; 2001.
- Ruiz Estremera. Niños de riesgo. Programas de Atención Temprana. Norma Capitel; 2004.
- Porres E. Tocame mamá. Edad; 2000.
- Breinholst W. ¡Hola, aquí estoy!. Elfos; 1985.
- Dolto F. Las etapas de la infancia. Paidós; 2000.
- Cairo Antelo FJ. Avances en la atención al niño con discapacidad. A Coruña: Unidad de Rehabilitación Infantil y Atención Temprana; 1999.
- Rochet Morata PH. El mundo del bebé. Serie Bruner; 2.004.
- Toldedo González M. La escuela ordinaria ante el niño con necesidades especiales. Santillana; 1999.
- Gallardo Jáuregui MV. Discapacidad motórica. Aspectos psicoevolutivos y educativos. Aljibe; 1994.
- Ruiz Pérez LM. Desarrollo Motor y Actividades Físicas. Gymnos Editorial; 1987.
- Turner A, Foster M, Johnson S E. Terapia Ocupacional y Disfunción Física: Principios, Técnicas y Práctica. Madrid: Elsevier España; 2003.
- Miranda Mayordomo JL. Rehabilitación Médica. Madrid:Aula Médica; 2004.
- De Lisa J, Gans B, Currie D. Rehabilitation Medicine. Principles and Practice. Philadelphia; 1993.

Competencias/destrezas/habilidades:

O alumno deberá posuir e potenciar as competencias e destrezas seguintes:

- Fluidez e propiedade na comunicación científica oral e escrita nestes temas.
- Compromiso persoal de esforzo para a aprendizaxe.
- Capacidade de análise e síntese.
- Habilidades para conseguir analizar información desde diferentes fontes.
- Capacidade de crítica e autocrítica.
- Capacidade para aplicar a teoría á práctica.
- Habilidade para traballar de forma autónoma e en equipo multi/interdisciplinar co obxectivo de lograr o benestar do paciente.
- Habilidade para establecer unha relación adecuada a cada momento do ciclo vital.
- Motivación
- Capacidade para establecer unha relación de empatía co usuario, familias, grupos sociais e os diversos profesionais.
- Habilidade para responder ás necesidades do paciente avaliando, planificando e desenvolvendo programas individualizados máis apropiados xunto á persoa e ao seu entorno, os seus cuidadores e as súas familias e os diversos profesionais.
- Capacidade para aplicar o método científico para constatar a efectividade dos métodos de intervención, avaliar os métodos de traballo aplicados e divulgar os resultados.
- Capacidade para informar, educar, adestrar e reentrenar e supervisar á persoa, cuidadores e á súa familia en relación con cada perfil profesional.
- Capacidade para informar, rexistrar, documentar e, de ser o caso, derivar o proceso de actuación multi/interdisciplinar.
- Capacidade para intervir na adaptación e readaptación do entorno físico, social e cultural.

Metodoloxía da ensinanza:

- Clases maxistras
- Clases de aprendizaxe cooperativo
- Estancias Prácticas
- Seminarios impartidos polos alumnos: Aprendizaxe cooperativo

Sistemas e criterios de avaliación da aprendizaxe:

Parte presencial 40%:

- Presenza obrigatoria.
- Avaliación continuada mediante as Titorías.
- Para aqueles alumnos que non acudan en presenza obrigatoria ao 90 % das horas presenciais, realizarase un exame final e único sobre os contidos teóricos e prácticos de tipo oral ou escrito de preguntas curtas ou intermedias e/ou preguntas tipo test.

Parte non presencial 60%:

- Traballo tutelado final que conclúa nunha revista científica ou nunha comunicación oral a un congreso, xornada ou similar, baixo a dirección do profesor responsable e que supoña motivación no uso da metodoloxía innovadora en Rehabilitación Infantil e Atención Temprá con inicio da análise e determinación de variables e uso de estatística habitual e informática.

Recursos multimedia

Tempo aproximado de estudo e traballo persoal que debe dedicar un estudante para superar a materia:

3 ECTS*25: 75 horas

a).- Horas presenciais:

- Horas teóricas: 18 horas

- Horas prácticas: 6 horas

b).- Horas non presenciais. Traballo do alumno: 57 horas

Titorías: 1 hora/semana.

IV. CLÍNICA PSIQUIÁTRICA E INVESTIGACIÓN NA SAÚDE MENTAL

Tipo de materia: Materia obrigatoria

Número de créditos: 4

Lingua na que se imparte: As oficiais na Comunidade Autónoma de Galicia (Galego e Castelán) e Inglés (ocasionalmente para certos contidos).

Profesores:

Coordinador-responsable

Luís Ferrer i Balsebre

Outros profesores:

Carlos Castro Dono

Fernando Iglesias Gil de Bernabé

Manuel Serrano Vázquez

Horarios de Titorías (para cada profesor)

Luís Ferrer Balsebre, xoves de 17,00 a 18,00 horas primeiro cuadrimestre, sala de titorías do edificio de posgraos.

Carlos Castro Dono, xoves de 17,00 a 18,00 horas primeiro cuadrimestre, sala de titorías do edificio de posgraos.

Fernando Iglesias Gil de Bernabé, xoves de 17,00 a 18,00 horas primeiro cuadrimestre, sala de titorías do edificio de posgraos.

Manuel Serrano Vázquez, xoves de 17,00 a 18,00 horas primeiro cuadrimestre, sala de titorías do edificio de posgraos.

Obxectivos da Materia: Apartado obxectivos do punto III deste documento.

Contidos:

CLASES TEÓRICAS

Horario: Primeiro cuadrimestre (3º e 4º mes), mércores e venres de 15,00 a 17,00 horas.

Programa:

Actividades presenciais teórico-prácticas. Temas (T)

T1.- A psiquiatría como problema de saúde mental pública mundial. A prevención na psiquiatría. Futuro da Saúde Mental.

Ferrer i Balsebre, Luís

1 hora teórica.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (novo edificio).

T2.- Metodoloxía da investigación psiquiátrica. Métodos cuantitativos e experimentais en Saúde Mental. Deseño estatístico e experimental. Erros na investigación en Saúde Mental.

Castro Dono, Carlos

4 horas. 2 horas de teoría e 2 horas de prácticas.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (novo edificio).

T3.- Psiquiatría baseada na evidencia. Investigacións experimentais e a súa relevancia en psiquiatría. Bases científicas da etiología psiquiátrica. Investigación en Neurociencias.

Castro Dono, Carlos

4 horas. 2 horas de teoría e 2 horas de prácticas.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (novo edificio).

T4.- Epidemioloxía psiquiátrica. Manexo das fontes bibliográficas.

Castro Dono, Carlos

3 horas. 1 hora de teoría e 2 horas de prácticas.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (novo edificio).

T5.- Diagnóstico: exame do paciente psiquiátrico.

Iglesias Gil de Bernabé, Fernando

2 horas. 1 hora de teoría e 1 hora de prácticas.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (novo edificio).

T6.- Manifestacións clínicas das enfermidades psiquiátricas. Clasificación dos trastornos mentais.

Ferrer i Balsebre, Luís

2 horas teóricas.

Lugar de Impartición:

A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (novo edificio).

T7.- Contribución das Neurociencias (neuroanatomía, neuroendocrinoloxía, neurotransmisores, redes neuronais, psiconeuroinmunoloxía, técnicas de diagnóstico por imaxe).

Serrano Vázquez, Manuel

2 horas teóricas.

A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (novo edificio).

T8.- Psicoterapias.

Ferrer i Balsebre, Luís

2 horas teóricas.

A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (novo edificio).

T9.- Psicofarmacoloxía e outros tratamentos biolóxicos.

Serrano Vázquez, Manuel

2 horas teóricas.

A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (novo edificio).

T10.- Saúde Mental Comunitaria. Equipo multidisciplinario e as súas relacións no ámbito sanitario.

Iglesias Gil de Bernabé, Fernando

1 horas teórica.

A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (novo edificio).

Actividades non presenciais:

Cada alumno (ou grupo predeterminado de alumnos) deseñará un proxecto de investigación no ámbito da Saúde Mental.

CLASES PRÁCTICAS-SEMINARIOS

Prácticas

Referenciadas no programa de teoría.

Ferrer i Balsebre, Luís

17 horas.

Lugar de impartición: A Coruña, Complexo Hospitalario Universitario Juan Canalejo, Servizo de Psiquiatría.

Seminarios

Asistencia aos cursos organizado sobre a materia no transcurso do ano académico. Se se estimara necesario, os alumnos poderían impartir seminarios nos que desenvolverían e comentarían un tema específico.

Outros

Procurarase por en marcha unha participación no Sistema de Teleformación Virtual da Universidade da Coruña para interaccionar cos alumnos: foros de discusión, descarga de ficheiros, titorías virtuais, etc.

Bibliografía

- Gelder MG, López-Ibor JJ, Andreasen N. Tratado de psiquiatría. Barcelona: Ars Médica; 2003.
- Sadock BJ, Sadock VA. Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2005.
- Rosenbaum PR. Observational Studies. New York: Springer Verlag; 2002.
- Rosenberger WF, Lachin JM. Randomization in Clinical Trials: Theory and Practice. New York: Wiley; 2002.
- Whitehead A. Meta-Analysis of Controlled Clinical Trials. New York: Wiley; 2002.
- McKinnon M. Psiquiatría Clínica Ed. Interamericana.
- DSM IV. Ed Masson.

Competencias/destrezas/habilidades:

O alumno deberá posuír e potenciar as competencias e destrezas seguintes:

- Fluidez e propiedade na comunicación científica oral e escrita nestes temas.
- Compromiso persoal de esforzo para a aprendizaxe.
- Capacidade de análise e síntese.
- Habilidades para conseguir analizar información desde diferentes fontes.
- Capacidade de crítica e autocrítica.
- Capacidade para aplicar a teoría á práctica.
- Habilidade para traballar de forma autónoma e en equipo multi/interdisciplinar co obxectivo de lograr o benestar do paciente.
- Habilidade para establecer unha relación adecuada a cada momento do ciclo vital.
- Motivación
- Capacidade para establecer unha relación de empatía co usuario, familias, grupos sociais e os diversos profesionais.
- Habilidade para responder ás necesidades do paciente avaliando, planificando e desenvolvendo programas individualizados máis apropiados xunto á persoa e ao seu entorno, os seus coidadores e as súas familias e os diversos profesionais.
- Capacidade para aplicar o método científico para constatar a efectividade dos métodos de intervención, avaliar os métodos de traballo aplicados e divulgar os resultados.
- Capacidade para informar, educar, adestrar e reentrenar e supervisar á persoa, coidadores e á súa familia en relación con cada perfil profesional.
- Capacidade para informar, rexistrar, documentar e, de ser o caso, derivar o proceso de actuación multi/interdisciplinar.
- Capacidade para intervir na adaptación e readaptación do entorno físico, social e cultural.

Metodoloxía da ensinanza:

- Clases maxistras
- Clases de aprendizaxe cooperativo
- Estancias Prácticas
- Seminarios impartidos polos alumnos: Aprendizaxe cooperativo

Sistemas e criterios de avaliación da aprendizaxe:

Mediante as probas obxectivas (preguntas tipo test). Se realizará un exame final do curso (de 30 preguntas -con 4 opcións de resposta e 1 válida-) e 2 controis breves aleatorios de 10 preguntas test cada unha, como método de avaliación continuada. Ademais avaliarase o proxecto de investigación que presente cada alumno.

Recursos multimedia

A cada alumno se lle proporcionará un guión teórico en formato impreso dos temas impartidos, acceso aos recursos on-line relacionados cos contidos e posibilidade de comunicación vía e-mail cos docentes.

Tempo aproximado de estudo e traballo persoal que debe dedicar un estudante para superar a materia:

4 ECTS*25: 100 horas

a).- Horas presenciais:

- Horas teóricas: 23 horas
- Horas prácticas: 17 horas

b).- Horas non presenciais. Traballo do alumno: 60 horas
Titorías: 1 hora/semana.

V. MOTRICIDADE E DISCAPACIDADE: INVESTIGACIÓN NA REHABILITACIÓN INFANTIL

Tipo de materia: Materia optativa

Número de créditos: 3

Língua na que se imparte: Castelán

Profesores responsables:

Sergio Santos del Riego

Francisco Javier Cairo Antelo

Profesores:

Francisco Javier Cairo Antelo.

R.Fátima Blanco Villaverde.

Horarios de Titorías (para cada profesor)

Francisco Javier Cairo Antelo, martes de 18,00 a 19,00 horas segundo cuatrimestre, sala de titorías do edificio de posgrados.

Obxectivos da Materia: Apartado obxectivos do punto III deste documento.

CLASES TEÓRICAS

Horario: Segundo cuatrimestre, VER CRONOGRAMA..

Programa:

Actividades presenciais teórico-prácticas. Temas (T)

T1.- Desenrolo psicomotor e as súas alteracións.

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña. Facultade de Ciencias da educación

T2.- Fisioloxía do movemento. Biomecánica. Análisis segmentario dos movementos do corpo humano. Equilibrio estático do ser humano. A marcha.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Leires de desenrolo óseo. Función motriz: Psicomotricidade. Neuromotricidade. Palancas do corpo humano. Modalidades da acción muscular sobre as palancas. A gravidade. Perturbacións do equilibrio normal, equilibrios patolóxicos. A marcha.

T3.- Examen morfolóxico e funcional.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Métodos de examen subxectivo. Interrogatorio do suxeito. Métodos de examen obxetivos.

T4.- Educación e redución da actitude.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Concepción neuropsicomotriz da postura. Concepto xeral da reeducación da actitude. Reeducación do esquema corporal.

T5.- Criterios básicos dun plantexamento psicomotriz da educación psicomotriz.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Concepto de Psicomotricidade. Criterios metodolóxicos. Criterios de contido.

T6.- Outros aspectos da educación pre-escolar.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Indicacións sobre o desenvolvemento da expresión verbal, da dramatización, realización de sons e ritmos. Globalización de exercicios.

T7.- Propostas de exercicios para o desenvolvemento psicomotriz do neno pre-escolar.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Primeiro nivel. Segundo nivel. Terceiro nivel.

T8.- ¿Pódese predecir a aparición de alteracións motoras no neno antes de que se manifesten na clínica?.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Exposición do parecer de diversos autores a favor e en contra deste plantexamento.

T9.- Fundamentos da metodoloxía de Vojta. Exploración neurocinesiolóxica. Principios da Locomoción Reflexa.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Exposición da metodoloxía Vojta.

T10.- Fundamentos da metodoloxía de Katona. A Activación Sensoriomotriz.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Exposición da metodoloxía de F.Katona.

T11.- Fundamentos da metodoloxía de Grenier. A motricidade liberada.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde .

Contidos.- Exposición da metodoloxía de Grenier.

T12.-Fundamentos da metodoloxía Bobath. O Concepto Bobath.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos.- Exposición da metodoloxía de Bobath.

T13.-Investigación e Psicomotricidade.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Actividades non presenciais. Traballos tutelados (TT)

Traballo tutelado sobre a materia para publicación en revista científica ou unha comunicación oral a un congreso baixo a tutela do profesor/profesores responsables.

Titorías a demanda para supervisar o traballo. Mínimo unha titoría obrigatoria. Titorías virtuais co responsable da materia.

CLASES PRÁCTICAS-SEMINARIOS

Prácticas

T14.- Unidades de Atención Temperá de Galicia. Psicomotricidade

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde e Unidade de Atención Temperá e Rehabilitación Infantil do Complexo Hospitalario Universitario Juan Canalejo.

Seminarios

Asistencia ao curso organizado sobre a materia no transcurso do ano académico.

Se se estimara necesario, os alumnos poderían impartir seminarios nos que desenvolverían e comentarían un tema específico.

Outros: Traballos tutelados e Memoria do curso.

Procurarase por en marcha unha participación no Sistema de Teleformación Virtual da Universidade da Coruña para interaccionar cos alumnos: foros de discusión, descarga de ficheiros, titorías virtuais, etc.

Bibliografía

- Downwey JA. Enfermedades incapacitantes en el niño. Madrid:Salvat; 1987.
- Finnie NR. Atención en el hogar del niño con Parálisis Cerebral Infantil. México:La Prensa Médica Mexicana; 1976.
- Le Metayer M. Reeducción cerebromotriz del niño pequeño. Educación Terapeutica. M. Barcelona: Masson; 2000.
- Gassier J. Manual del desarrollo psicomotor del niño. Barcelona: Masson; 1990.
- Hellbrugge T. Diagnóstico funcional del desarrollo durante el primer año de vida. Madrid:Marfil; 1980..
- Illingworth RS. Desarrollo del niño. Londres:Churchill Livingstone; 1987.
- Bobath K. Base neurofisiológica para el tratamiento de la Parálisis Cerebral. Panamericana; 1.982.
- Vojta V. Alteraciones motoras cerebrales infantiles. A Coruña:Atam-Paideia; 1991.
- Bobath B. Desarrollo motor en distintos tipos de Parálisis Cerebral. Panamericana; 1.976.
- Ruiz Estremera. Prevención, atención y seguimiento de niños de riesgo o con lesiones establecidas. Comares; 1997.
- Pueschel SM. Síndrome de Down. Problemática biomédica. Barcelona: Masson-Salvat; 1993.
- Cunningham C. El Síndrome de Down. Una introducción para padres. Paidós, 1999.

- Kumin L. ¿Cómo favorecer las habilidades comunicativas de los niños con Síndrome Down?. Paidós; 1997.
- Springer Sp. Cerebro izquierdo Cerebro derecho. Gedisa; 1.994.
- Cobos Álvarez. El desarrollo psicomotor y sus alteraciones. Pirámide, 1995.
- Hernández FJ. Torpeza motriz. EUB; 1995.
- Barkley RA. Niños hiperactivos. ¿Cómo comprender y atender sus necesidades especiales?. Paidós; 1999.
- Moreno García I. Hiperactividad. Pirámide; 1998.
- Arnaiz Sánchez P. Evolución y contexto de la práctica psicomotriz. Amarúa ediciones; 1991..
- Domingo Calco Q. Psicomotricidad. Una propuesta de actividades lúdicas para el desarrollo. Seco Olea; 1990.
- Taylor EA. El Niño Hiperactivo. Martinez Roca; 1990.
- Sinason V. Comprender a tu hijo discapacitado. Paidós; 1994.
- Trombly C. Terapia Ocupacional para enfermos incapacitados físicamente. México: Prensa Médica Mexicana; 2001.
- Ruiz Estremera. Niños de riesgo. Programas de Atención Temprana. Norma Capitel; 2004.
- Porres E. Tocame mamá. Edad; 2000.
- Breinholst W. ¡Hola, aquí estoy!. Elfos; 1985.
- Dolto F. Las etapas de la infancia. Paidós; 2000.
- Cairo Antelo FJ. Avances en la atención al niño con discapacidad. A Coruña: Unidad de Rehabilitación Infantil y Atención Temprana; 1999.
- Rochet Morata PH. El mundo del bebé. Serie Bruner; 2.004.
- Toldedo González M. La escuela ordinaria ante el niño con necesidades especiales. Santillana; 1999.
- Gallardo Jáuregui MV. Discapacidad motórica. Aspectos psicoevolutivos y educativos. Aljibe; 1994.
- Ruiz Pérez LM. Desarrollo Motor y Actividades Físicas. Gymnos Editorial; 1987.
- Turner A, Foster M, Johnson S E. Terapia Ocupacional y Disfunción Física: Principios, Técnicas y Práctica. Madrid: Elsevier España; 2003.
- Miranda Mayordomo JL. Rehabilitación Médica. Madrid:Aula Médica; 2004.
- De Lisa J, Gans B, Currie D. Rehabilitation Medicine. Principles and Practice. Philadelphia; 1993.

Competencias/destrezas/habilidades:

O alumno deberá posuír e potenciar as competencias e destrezas seguintes:

- Fluidez e propiedade na comunicación científica oral e escrita nestes temas.
- Compromiso persoal de esforzo para a aprendizaxe.
- Capacidade de análise e síntese.
- Habilidades para conseguir analizar información desde diferentes fontes.
- Capacidade de crítica e autocrítica.
- Capacidade para aplicar a teoría á práctica.
- Habilidade para traballar de forma autónoma e en equipo multi/interdisciplinar co obxectivo de lograr o benestar do paciente.
- Habilidade para establecer unha relación adecuada a cada momento do ciclo vital.
- Motivación

- Capacidade para establecer unha relación de empatía co usuario, familias, grupos sociais e os diversos profesionais.
- Habilidade para responder ás necesidades do paciente avaliando, planificando e desenvolvendo programas individualizados máis apropiados xunto á persoa e ao seu entorno, os seus coidadores e as súas familias e os diversos profesionais.
- Capacidade para aplicar o método científico para constatar a efectividade dos métodos de intervención, avaliar os métodos de traballo aplicados e divulgar os resultados.
- Capacidade para informar, educar, adestrar e reentrenar e supervisar á persoa, coidadores e á súa familia en relación con cada perfil profesional.
- Capacidade para informar, rexistrar, documentar e, de ser o caso, derivar o proceso de actuación multi/interdisciplinar.
- Capacidade para intervir na adaptación e readaptación do entorno físico, social e cultural.

Metodoloxía da ensinanza:

- Clases maxistras
- Clases de aprendizaxe cooperativo
- Estancias Prácticas
- Seminarios impartidos polos alumnos: Aprendizaxe cooperativo

Sistemas e criterios de avaliación da aprendizaxe:

Parte presencial 40%:

- Presenza obrigatoria.
- Avaliación continuada mediante as Titorías.
- Para aqueles alumnos que non acudan en presenza obrigatoria ao 90 % das horas presenciais, realizarase un exame final e único sobre os contidos teóricos e prácticos de tipo oral ou escrito de preguntas curtas ou intermedias e/ou preguntas tipo test.

Parte non presencial 60%:

- Traballo tutelado final que conclúa nunha revista científica ou nunha comunicación oral a un congreso, xornada ou similar, baixo a dirección do profesor responsable e que supoña motivación no uso da metodoloxía innovadora en Rehabilitación Infantil e Atención Temperá con inicio da análise e determinación de variables e uso de estatística habitual e informática.

Recursos multimedia

Tempo aproximado de estudo e traballo persoal que debe dedicar un estudante para superar a materia:

3 ECTS*25: 75 horas

a).- Horas presenciais:

- Horas teóricas: 19 horas

- Horas prácticas: 5 horas

b).- Horas non presenciais. Traballo do alumno: 51 horas

Titorías: 1 hora/semana.

VI. INVESTIGACIÓN NA OCUPACIÓN HUMANA

Tipo de materia: Materia optativa

Número de créditos: 3

Lingua na que se imparte: Castelán

Profesores responsables:

Sergio Santos del Riego

Inés Viana Moldes

Profesores:

Inés Viana Moldes, Terapeuta ocupacional e Secretaria Académica da Facultade de Ciencias da Saúde, Universidade da Coruña.

Adriana Ávila Álvarez, Terapeuta ocupacional e Persoa Responsable de Calidade e Convergencia (PRCC) da Facultade de Ciencias da Saúde da Universidade da Coruña.

Carmen García Pinto, Terapeuta ocupacional e Responsable da Titulación de Terapia Ocupacional da Facultade de Ciencias da Saúde da Universidade da Coruña.

Nereida Canosa Domínguez, Terapeuta ocupacional e Presidenta Asociación Profesional Galega de Terapeutas Ocupacionais (APGTO).

Santos del Riego, Sergio (Inauguración y Clausura)

Profesores invitados doutras universidades nacionais:

Betsabé Méndez Méndez, Terapeuta ocupacional e Xefa de Estudos da Escola Creu Roja de Terrassa, Universitat Autònoma de Barcelona.

María del Carmen Moratinos, Terapeuta ocupacional e Coordinadora de Terapia Ocupacional da Escola Creu Roja de Terrassa, Universitat Autònoma de Barcelona.

Salvador Simó Algado, Terapeuta ocupacional da Universitat de Vic.

Marta Pérez Heredia y Torres, Terapeuta Ocupacional e Directora do “Departamento de Fisioterapia; Terapia Ocupacional y Medicina Física y Rehabilitación” da Facultad de Ciencias de la Salud” da Universidad Rey Juan Carlos de Madrid.

Rosa Martínez Piédrola, Terapeuta ocupacional e Secretaria do “Departamento de Fisioterapia; Terapia Ocupacional y Medicina Física y Rehabilitación” da Facultad de Ciencias de la Salud” da Universidad Rey Juan Carlos de Madrid.

Begoña Polonio López, Terapeuta ocupacional e Subdirectora de Terapia Ocupacional do Centro de Estudios Universitarios de Talavera de la Reina, Universidad de Castilla la Mancha.

Pedro Moruno Miralles, Terapeuta ocupacional do Centro de Estudios Universitarios de Talavera de la Reina, Universidad de Castilla la Mancha.

Dulce Romero Ayuso, Terapeuta ocupacional do Centro de Estudios Universitarios de Talavera de la Reina, Universidad de Castilla la Mancha.

María Elvira Santos y Pérez, Médico Foniatra do Hospital de Zamora e profesora de Terapia Ocupacional da Universidad de Salamanca.

E Outros profesionais do ámbito docente o asistencial da Terapia Ocupacional

Horarios de Titorías (para cada profesor)

Inés Viana Moldes, luns de 15,30 horas a 16,00 horas e de 18,00 horas a 18,30 horas e resto de horas na dirección iviana@udc.es

Adriana Ávila Álvarez, luns de 15,30 horas a 16,00 horas e de 18,00 horas a 18,30 horas e resto de horas na dirección adriaa@udc.es

Carmen García Pinto, luns de 15,30 horas a 16,00 horas e de 18,00 horas a 18,30 horas e resto de horas na dirección togarcia@udc.es

Nereida Canosa Domínguez, luns de 15,30 horas a 16,00 horas e de 18,00 horas a 18,30 horas e resto de horas na dirección nereida.canosa@hotmail.com

Obxectivos da Materia: Apartado obxectivos do punto III deste documento.

Contidos mínimos:

CLASES TEÓRICAS

Horario: Segundo cuatrimestre, VER CRONOGRAMA.

Programa:

Actividades presenciais teórico-prácticas. Temas (T)

T1.- O Grado de Terapia Ocupacional: Implicacións Legais.

Santos del Riego, Sergio (Presentación) e Viana Moldes, Inés.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde

Historia. Libro Branco do Grado de Terapia Ocupacional. Competencias ENOTHE más CNDEUTO. Directrices. Título de Grado. Proxección Investigadora.

T2.- Investigación en Terapia Ocupacional Pediátrica.

T3.- Investigación en Terapia Ocupacional Xeriátrica

T4.- Investigación en Terapia Ocupacional Laboral e Social

T5.- Investigación, Terapia Ocupacional e Déficit Visual

T6.- Investigación, Terapia Ocupacional e Hipoacusias

T7.- Terapia Ocupacional domiciliaria.

T8.- Terapia Ocupacional na Comunidade.

T9.- Novas tecnoloxías na Terapia Ocupacional.

T10.- Terapia Ocupacional e Logopedia: Fronteiras.

T11.- Investigación na Terapia Ocupacional: Proxección de futuro.

Actividades non presenciais. Traballos tutelados (TT)

Traballo tutelado sobre a materia para publicación en revista científica ou unha comunicación oral a un congreso baixo a tutela do profesor/profesores responsables.

Titorías a demanda para supervisar o traballo. Mínimo unha titoría obrigatoria. Titorías virtuais co responsable da materia.

CLASES PRÁCTICAS-SEMINARIOS

Prácticas: Propostas no programa de contidos de teoría.

Seminarios

Seminario Teórico-Práctico ou asistencia aos cursos organizados sobre a materia no transcurso do ano académico. Os alumnos poderán impartir seminarios nos que desenvolverán e comentarán un tema específico.

Outros: traballo tutelado y memoria

Procurarase por en marcha unha participación no Sistema de Teleformación Virtual da Universidade da Coruña para interaccionar cos alumnos: foros de discusión, descarga de ficheiros, tutorías virtuais, etc.

Bibliografía

- Romero Ayuso D, Moruno Miralles P. Terapia Ocupacional: Teoría y Técnicas. Masson: Barcelona, 2003.
- Turner A, Foster M, Johnson S E. Terapia Ocupacional y Disfunción Física: Principios, Técnicas y Práctica. Elsevier España: Madrid, 2003
- Miranda Mayordomo JL. Rehabilitación Médica. Aula Médica: Madrid, 2004
- De Lisa J, Gans B, Currie D. Rehabilitation Medicine. Principles and Practice. Lippincott: Filadelfia, 1993

Competencias/destrezas/habilidades:

O alumno deberá posuír e potenciar as competencias e destrezas seguintes:

- Fluidez e propiedade na comunicación científica oral e escrita nestes temas.
- Compromiso persoal de esforzo para a aprendizaxe.
- Capacidade de análise e síntese.
- Habilidades para conseguir analizar información desde diferentes fontes.
- Capacidade de crítica e autocrítica.
- Capacidade para aplicar a teoría á práctica.
- Habilidade para traballar de forma autónoma e en equipo multi/interdisciplinar co obxectivo de lograr o benestar do paciente.
- Habilidade para establecer unha relación adecuada a cada momento do ciclo vital.
- Motivación.
- Capacidade para establecer unha relación de empatía co usuario, familias, grupos sociais e os diversos profesionais.
- Habilidade para responder ás necesidades do paciente avaliando, planificando e desenvolvendo programas individualizados máis apropiados xunto á persoa e ao seu entorno, os seus coidadores e as súas familias e os diversos profesionais.
- Capacidade para aplicar o método científico para constatar a efectividade dos métodos de intervención, avaliar os métodos de traballo aplicados e divulgar os resultados.
- Capacidade para informar, educar, adestrar e reentrenar e supervisar á persoa, coidadores e á súa familia en relación con cada perfil profesional.
- Capacidade para informar, rexistrar, documentar e, de ser o caso, derivar o proceso de actuación multi/interdisciplinar.

- Capacidade para intervir na adaptación e readaptación do entorno físico, social e cultural.

Metodoloxía da ensinanza:

- Clases maxistrais
- Clases de aprendizaxe cooperativo
- Estancias Prácticas
- Seminarios impartidos polos alumnos: Aprendizaxe cooperativo

Sistemas e criterios de avaliación da aprendizaxe:

Parte presencial 40%:

- Presenza obrigatoria.
- Avaliación continuada mediante as Titorías.
- Para aqueles alumnos que non acudan en presenza obrigatoria ao 90 % das horas presenciais, realizarase un exame final e único sobre os contidos teóricos e prácticos de tipo oral ou escrito de preguntas curtas ou intermedias e/ou preguntas tipo test.

Parte non presencial 60%:

- Traballo tutelado final que conclúa nunha revista científica ou nunha comunicación oral a un congreso, xornada ou similar, baixo a dirección do profesor responsable e outros e que supoña motivación no uso da metodoloxía innovadora con inicio da análise e determinación de variables e uso de estatística habitual e informática.

Recursos multimedia

Tempo aproximado de estudo e traballo persoal que debe dedicar un estudante para superar a materia:

3 ECTS*25: 75 horas

a).- Horas presenciais:

- Horas teóricas: 18 horas
- Horas prácticas: 6 horas

b).- Horas non presenciais. Traballo do alumno: 50 horas

Titorías: 1 hora/semana.

VII. INTERVENCIÓN NA DEPENDENCIA (5 CRÉDITOS ECTS)

Tipo de materia: Materia optativa, compartida con POP interuniversitario de Xerontoloxía. Alumnos: 25 prazas + 10 prazas asignadas a POP Xerontoloxía.

Número de créditos: 5

Lingua na que se imparte: Castelán

Profesores:

Coordinador-responsable

Sergio Santos del Riego

Inés Viana Moldes

Adriana Ávila Álvarez

Carmen García Pinto

Nereida Canosa Domínguez

Carlos Villarino Díaz-Jiménez

Francisco Javier Cairo Antelo

Horarios de Tutorías (para cada profesor)

Sergio Santos del Riego, luns a venres de 12,00 a 14,30 horas (pavillón modernista de Oza) e resto de horas na dirección ssr@udc.es

Carlos Villarino Díaz-Jiménez, mércores de 17,30 horas a 18,00 horas e de 20,00 horas a 20,30 horas.

Francisco Javier Cairo Antelo, mércores de 17,30 horas a 18,00 horas e de 20,00 horas a 20,30 horas.

Inés Viana Moldes, mércores de 17,30 horas a 18,00 horas e de 20,00 horas a 20,30 horas e resto de horas na dirección iviana@udc.es

Adriana Ávila Álvarez, mércores de 17,30 horas a 18,00 horas e de 20,00 horas a 20,30 horas e resto de horas na dirección adriaa@udc.es

Carmen García Pinto, mércores de 17,30 horas a 18,00 horas e de 20,00 horas a 20,30 horas e resto de horas na dirección togarcia@udc.es

Nereida Canosa Domínguez, mércores de 17,30 horas a 18,00 horas e de 20,00 horas a 20,30 horas e resto de horas na dirección nereida.canosa@hotmail.com

Obxectivos da Materia: Apartado obxectivos do punto III deste documento.

Contidos mínimos:

CLASES TEÓRICAS

Horario: Segundo cuatrimestre, VER CRONOGRAMA..

Programa:

Actividades presenciais teórico-prácticas. Temas (T)

T1.- Introducción e bases conceptuais do Funcionamento/Dependencia.

Santos del Riego, Sergio; Viana Moldes Inés

2 horas teóricas

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Presentación.

Función e Capacidade funcional. Promoción da Autonomía Persoal. Prevención. Dependencia e as súas implicacións psicofísicas e sociais.

T2.- Desde o Déficit, a Discapacidade e a Minusvalía ata a Función, a Actividade e a Participación.

García Pinto, Carmen

4 horas: 2 horas teóricas e 2 horas prácticas

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Desenvolvemento e aplicación da clasificación internacional do funcionamento, da discapacidade e a Saúde no medio profesional.

T3.- Autonomía Persoal versus In/dependencia.

Viana Moldes, Inés

4 horas: 2 horas teóricas e 2 horas prácticas

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Conceptos e desenvolvemento da autonomía persoal e da in/dependencia do ser humano como ser físico, endo-psíquico e psico-social. Implicacións físicas e psico-sociais da persoa coa diversidade funcional dependente.

T4.- Marco legal da dependencia en Europa e España.

Santos del Riego, Sergio

2 horas teóricas

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

A dependencia en Europa. Análise da lexislación europea. Proxecto de lei de dependencia. Análise e implementación na sociedade española.

T5.- Incapacidade funcional e adaptación funcional ao medio.

Canosa Domínguez, Nereida

4 horas: 2 horas teóricas 2 horas de práctica.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

O axuste razoable da persoa con alteración da participación social. Accesibilidade e adaptación funcional ao contorno.

T6.- Valoración funcional en Rehabilitación (I)

Cairo Antelo, Francisco Javier

2 horas teóricas.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Valoración funcional en Rehabilitación do neno e do adulto novo.

T7.- Valoración funcional en Rehabilitación (II)

Santos del Riego, Sergio

2 horas teóricas

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Valoración funcional en Rehabilitación do ancián.

T8.- Sistemas RUG.

Villarino Díaz Jiménez, Carlos.

1 hora teórica

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Os Grupos de Utilización de Recursos como ferramentas de clasificación dos pacientes en función de características clínicas e/ou funcionais.

T9.- Carga asistencial e necesidade de coidados da persoa dependente

Villarino Jiménez-Díaz, Carlos.

1 hora teórica

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Carga asistencial do paciente crónico no medio hospitalario. Carga asistencial do paciente crónico no medio extrahospitalario. Coidadores.

T10.- Análise da dependencia

Viana Moldes Inés; García Pinto, Carmen; Ávila Álvarez, Adriana; Canosa Domínguez, Nereida.

8 horas: 4 horas teóricas 4 horas de prácticas

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Papel dos profesionais de función e calidade de vida na atención á persoa suxeito-dependente.

Outras actividades presenciais: Titorías.

Faranse titorías para supervisar o traballo tutelado.

Titorías optativas: A demanda e previa solicitude vía email.

Titorías obrigatorias: O profesorado establecerá unha titoría obrigatoria como mínimo, individual ou en grupos.

Titorías virtuais.

Actividades non presenciais. Traballos tutelados (TT)

Cada alumno realizará:

1.- Un traballo tutelado que deberá ser publicado nunha revista con impacto baixo a tutela do profesor/profesores responsables.

2.- Unha comunicación oral a un congreso baixo a tutela do profesor/profesores responsables.

A organización destas actividades individual ou colectiva, así como a distribución dos profesores responsables en cada actividade será realizada ao comezo desta actividade.

CLASES PRÁCTICAS-SEMINARIOS

Prácticas: Propostas no programa de contidos de teoría.

Seminarios

Seminario Teórico-Práctico ou asistencia aos cursos organizados sobre a materia no transcurso do ano académico. Os alumnos poderán impartir seminarios nos que desenvolverán e comentarán un tema específico.

Outros

Procurarase por en marcha unha participación no Sistema de Teleformación Virtual da Universidade da Coruña e no POP de Xerontoloxía para interaccionar cos alumnos: foros de discusión, descarga de ficheiros, titorías virtuais, etc.

Bibliografía

- Libro Blanco de la dependencia. Página web del Portal de Mayores del IMSERSO. Centros Superior de Investigaciones Científicas. [en línea] 2006 [fecha de acceso: 12 de Mayo de 2006]; Descarga de archivos (documentos): 12 capítulos, bibliografía y documentación complementaria. URL disponible en: <http://www.imsersomayores.csic.es/documentacion/documentos/libro-blanco-dependencia.html>
- Proyecto de Ley de promoción de la autonomía personal y atención a las personas en situación de dependencia. Página web del Portal de Mayores del IMSERSO. Centros Superior de Investigaciones Científicas. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales [en línea] 2006 [fecha de acceso: 12 de Mayo de 2006]; Descarga de archivos (documentos): 20. URL disponible en: <http://www.seg-social.es/imserso/dependencia/pytodependencia.html>
- Bilbao-Bilbao A, Vázquez-Barquero JL. Organización Mundial de la Salud (OMS). Nueva Clasificación Internacional del Funcionamiento de la Discapacidad y de la Salud (CIF), publicación de la OMS. Instituto de Migraciones y Servicios Sociales: Madrid; 2001.
- De Lisa J, Gans B, Currie D. Rehabilitation Medicine. Principles and Practice. Lippincott: Filadelfia, 1993
- Miranda Mayordomo JL. Rehabilitación Médica. Aula Médica: Madrid, 2004.
- Romero Ayuso D, Moruno Miralles P. Terapia Ocupacional: Teoría y Técnicas. Masson: Barcelona, 2003.
- Turner A, Foster M, Johnson S E. Terapia Ocupacional y Disfunción Física: Principios, Técnicas y Práctica. Elsevier España: Madrid, 2003

Competencias/destrezas/habilidades:

O alumno deberá posuír e potenciar as competencias e destrezas seguintes:

- Fluidez e propiedade na comunicación científica oral e escrita nestes temas.
- Compromiso persoal de esforzo para a aprendizaxe.
- Capacidade de análise e síntese.
- Habilidades para conseguir analizar información desde diferentes fontes.
- Capacidade de crítica e autocrítica.
- Capacidade para aplicar a teoría á práctica.
- Habilidade para traballar de forma autónoma e en equipo multi/interdisciplinar co obxectivo de lograr o benestar do paciente.
- Motivación.
- Capacidade para establecer unha relación de empatía co usuario, familias, grupos sociais e os diversos profesionais.
- Capacidade para intervir na adaptación e readaptación do entorno físico, social e cultural.

Metodoloxía da ensinanza:

- Clases maxistras
- Clases de aprendizaxe cooperativo
- Estancias Prácticas
- Seminarios impartidos polos alumnos: Aprendizaxe cooperativo

Impartiranse:

- un máximo do 50% de clases maxistras.
- un mínimo do 50% das clases con formato de aprendizaxe cooperativo.

Sistemas e criterios de avaliación da aprendizaxe:**Parte presencial 40%:**

- Presenza obrigatoria.
- Avaliación continuada e mediante as Titorías.
- Para aqueles alumnos que non acudan en presenza obrigatoria ao 90 % das horas presenciais, realizarase un exame final e único sobre os contidos teóricos e prácticos de tipo oral ou escrito de preguntas curtas ou intermedias e/ou preguntas tipo test.

Parte non presencial 60%:

- Traballo tutelado final que conclúa, si fora posible e preferentemente, nunha revista científica ou nunha comunicación oral a un congreso, xornada ou similar, baixo a dirección do profesor responsable e outros e que supoña motivación no uso da metodoloxía innovadora con inicio da análise e determinación de variables e uso de estatística habitual e informática.

Recursos multimedia**Tempo aproximado de estudo e traballo persoal que debe dedicar un estudante para superar a materia:**

5 ECTS*25: 125 horas

a).- Horas presenciais:

- Horas teóricas: 20 horas
- Horas prácticas: 10 horas

b).- Horas non presenciais. Traballo do alumno: 85 horas

Titorías: 1 hora/semana.

VIII. TRASTORNOS DA COMUNICACIÓN HUMANA E A DEGLUCIÓN (3 CRÉDITOS ECTS)

Tipo de materia: Materia optativa

Número de créditos: 3

Lingua na que se imparte: Castelán e galego.

Profesores:

Coordinador-responsable

Mª Isabel Vilariño Vilariño, Profesora Titular Departamento de Medicina. Diplomatura de Logopedia. Universidade da Coruña. Directora da Unidade Clínico-Asistencial de Dano Cerebral e Trastornos da Comunicación da Universidade da Coruña.

Irma Cabo Varela, Logopeda – Atención Temprana y Logopedia Infantil. USP Hospital Santa Teresa.

Noelia López López, Logopeda – Terapia Orofacial-Miofuncional y Voz. USP Hospital Santa Teresa.

Horarios de Titorías (para cada profesor)

Obxectivos da Materia: Apartado obxectivos do punto III deste documento.

Contidos mínimos:

CLASES TEÓRICAS

Horario: Segundo cuatrimestre, mércores de 16,00 a 18,00 horas.

Programa:

Actividades presenciais teórico-prácticas. Temas (T)

T1.- Anatomía e fisioloxía do aparato bucofonador e auditivo.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T2.- Desenvolvemento da linguaxe.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T3.- Trastornos específicos do desenvolvemento da linguaxe.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T4.- Trastornos da linguaxe por deficit sensoriales auditivos e visuais.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T5.- Trastornos da linguaxe asociados a TDAH.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T6.- Trastornos da linguaxe por déficit cognitivos graves: deficiencia mental, trastorno do espectro autista e trastornos xeneralizados do desenvolvemento.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T7.- Trastornos da linguaxe por déficit motores: Parálise cerebral e outros.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T8.- Trastornos da deglución na infancia.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T9.- Trastornos da fluidez da fala na infancia.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T10.- Trastornos da voz na infancia.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T11.- Trastornos da linguaxe e a cognición na idade adulta: afasias e trastornos asociados.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T12.- Trastornos da fluidez da fala na idade adulta.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T13.- Trastornos da voz na idade adulta.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T14.- Trastornos da deglución na idade adulta.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T15.- Trastornos da comunicación e a cognición nos maiores.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Actividades non presenciais. Traballos tutelados (TT)

Os alumnos, en pequenos grupos, terán que levar a cabo un traballo de investigación dentro do ámbito dos trastornos da deglución ou da comunicación humana.

CLASES PRÁCTICAS-SEMINARIOS

Prácticas: Propostas no programa de contidos de teoría.

Seminarios: Seminario Teórico-Práctico ou asistencia aos cursos organizados sobre a materia no transcurso do ano académico. Os alumnos poderán impartir seminarios nos que desenvolverán e comentarán un tema específico.

Outros: Traballo tutelado y Memoria do curso.

Procurarase por en marcha unha participación no Sistema de Teleformación Virtual da Universidade da Coruña para interaccionar cos alumnos: foros de discusión, descarga de ficheiros, titorías virtuais, etc.

Bibliografía

1. Gallego Ortega JL. Enciclopedia temática de logopedia. Málaga: Aljibe; 2006.
2. Gallego Ortega JL, Gallardo Ruíz JR. Manual de logopedia escolar. Un enfoque práctico. Málaga: Aljibe; 2006.
3. Le Huche. La Voz anatomía y fisiología, patología, terapéutica. Barcelona: Masson, D.L. 1994 (reimp. 2000).
4. Peña Casanova J. Manual de Logopedia. Barcelona: Masson; 2001.
5. Perelló Gilberga J. Trastornos del habla. 5ª ed. Barcelona: Masson, 1990.
6. Puyuelo M. Casos clínicos en Logopedia. Barcelona: Masson; 2004.
7. Puyuelo M, Rondal JA. Manual de desarrollo y alteraciones del lenguaje. Barcelona: Masson; 2005.
8. Rodríguez García S. Anatomía de los órganos del lenguaje, visión y audición. Madrid: Ed. Panamericana, 2004.
9. Vilariño Vilariño I. Alteraciones del lenguaje. Rev. Galega de Psicopedagogía. 1998. Pag. 131-164.

10. Vilariño Vilariño I. Trastornos del lenguaje. En: Millán J. Principios de geriatría y gerontología. Madrid: McGraw-Hill, 2006. Pag: 607-625.
11. Zambrana Toledo N, Dalva Lopes L. Principios básicos de logopedia y ortopedia maxilar en la rehabilitación orofacial. Barcelona: Masson; 1999.

Competencias/destrezas/habilidades:

O alumno deberá posuír e potenciar as competencias e destrezas seguintes:

- Fluidez e propiedade na comunicación científica oral e escrita nestes temas.
- Compromiso persoal de esforzo para a aprendizaxe.
- Capacidade de análise e síntese.
- Habilidades para conseguir analizar información desde diferentes fontes.
- Capacidade de crítica e autocrítica.
- Capacidade para aplicar a teoría á práctica.
- Habilidade para traballar de forma autónoma e en equipo multi/interdisciplinar co obxectivo de lograr o benestar do paciente.
- Habilidade para establecer unha relación adecuada a cada momento do ciclo vital.
- Motivación.
- Capacidade para establecer unha relación de empatía co usuario, familias, grupos sociais e os diversos profesionais.
- Habilidade para responder ás necesidades do paciente avaliando, planificando e desenvolvendo programas individualizados máis apropiados xunto á persoa e ao seu entorno, os seus coidadores e as súas familias e os diversos profesionais.
- Capacidade para aplicar o método científico para constatar a efectividade dos métodos de intervención, avaliar os métodos de traballo aplicados e divulgar os resultados.
- Capacidade para informar, educar, adestrar e reentrenar e supervisar á persoa, coidadores e á súa familia en relación con cada perfil profesional.
- Capacidade para informar, rexistrar, documentar e, de ser o caso, derivar o proceso de actuación multi/interdisciplinar.
- Capacidade para intervir na adaptación e readaptación do entorno físico, social e cultural.

Metodoloxía da ensinanza:

- Clases maxistras
- Clases de aprendizaxe cooperativo
- Estancias Prácticas
- Seminarios impartidos polos alumnos: Aprendizaxe cooperativo

Sistemas e criterios de avaliación da aprendizaxe:

Na avaliación deste tema terase en conta a asistencia e actitude nas clases presenciais (teóricas e prácticas) así como os traballos presentados.

Durante as horas de clase os alumnos deberán resolver situación nas que se valorará a claridade conceptual, a capacidade de relacionar conceptos, a xustificación adecuada dos procedementos estatísticos utilizados, a coherencia no desenvolvemento e resolución de problemas e exercicios prácticos, así como a corrección e adecuación da interpretación dos resultados obtidos.

Recursos multimedia

Medios audiovisuais (cañón e retroproxeutor).

Aula de informática do centro (ordenadores e acceso a internet).
Guía docente.
Material bibliográfico.

Tempo aproximado de estudo e traballo persoal que debe dedicar un estudante para superar a materia:

3 ECTS*25: 75 horas

a) Horas presenciais:

- Horas teóricas: 7 horas
- Horas prácticas: 8 horas
- Seminario teórico-práctico: 10 horas

b) Horas non presenciais. Traballo do alumno: 50 horas

Tutorías: 1 hora/semana.

IX. INTERVENCIÓN LOGOPÉDICA E COGNITIVA DO DANO CEREBRAL (3 CRÉDITOS ECTS)

Tipo de materia: Materia optativa

Número de créditos: 3

Lingua na que se imparte: Castelán e galego.

Profesores:

Coordinador-responsable

Mª Isabel Vilariño Vilariño, Profesora Titular Departamento de Medicina. Diplomatura de Logopedia. Universidade da Coruña. Directora da Unidade Clínico-Asistencial de Dano Cerebral e Trastornos da Comunicación da Universidade da Coruña.

Irma Cabo Varela, Logopeda – Atención Temprana y Logopedia Infantil. USP Hospital Santa Teresa.

Noelia López López, Logopeda – Terapia Orofacial-Miofuncional y Voz. USP Hospital Santa Teresa.

Horarios de Titorías (para cada profesor)

Obxectivos da Materia: Apartado obxectivos do punto III deste documento.

Contidos mínimos:

CLASES TEÓRICAS

Horario: Segundo cuatrimestre, VER CRONOGRAMA.

Programa:

Actividades presenciais teórico-prácticas. Temas (T)

T1.- Neuroloxía da linguaxe.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T2.- Avaliación das alteracións da comunicación e a cognición de causa neurolóxica na infancia.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T3.- Intervención nas alteracións da linguaxe de causa neurolóxica na infancia: Trastornos específicos da linguaxe.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T4.- Intervención nas alteración da linguaxe de causa neurolóxica na infancia: Trastorno do Espectro Autista e Trastornos Xeneralizado do Desenvolvemento.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T5.- Intervención nas alteracións da linguaxe de causa neurolóxica na infancia asociados a déficit motores.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T6.- Intervención nos trastornos da deglución de causa neurolóxica na infancia.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T7.- Intervención nos trastornos da fluidez da fala de causa neurolóxica na infancia.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T8.- Intervención nos trastornos da voz de causa neurolóxica na infancia.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T10.- Exploración neuropsicolóxica e técnicas de diagnóstico na patoloxía de orixe neurolóxico na idade adulta.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T11.- Intervención nas afasias e trastornos asociados.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T12.- Intervención nos trastornos da fala de causa neurolóxica na idade adulta.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T13. Intervención nos trastornos da voz de causa neurolóxica na idade adulta.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T14.- Intervención nos trastornos da deglución de causa neurolóxica na idade adulta.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T15.- Intervención nas alteración da comunicación e a cognición nos maiores: demencias.

Vilariño Vilariño, Mª Isabel; Cabo Varela, Irma e López López, Noelia

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Actividades non presenciais. Traballos tutelados (TT)

Ao remate de cada tema os alumnos terán que desenvolver un caso clínico que incluírá: Historia clínica. Avaliación e diagnóstico. Prognóstico. Descrición da patoloxía. Plan de intervención logopédica e cognitiva.

Este traballo poderase realizar de forma individual ou en pequenos grupos (2 ou 3 persoas) en función da complexidade do caso proposto.

CLASES PRÁCTICAS-SEMINARIOS

Prácticas: Propostas no programa de contidos de teoría.

Seminarios

Seminario Teórico-Práctico ou asistencia aos cursos organizados sobre a materia no transcurso do ano académico. Os alumnos poderán impartir seminarios nos que desenvolverán e comentarán un tema específico.

Outros: Traballo tutelado e Memoria.

Procurarase por en marcha unha participación no Sistema de Teleformación Virtual da Universidade da Coruña para interaccionar cos alumnos: foros de discusión, descarga de ficheiros, titorías virtuais, etc.

Bibliografía

1. Bernabeu M. Disfagia neurógena evaluación y tratamiento. Barcelona: Fundació Institut Guttmann, 2002.
2. Burgo González de la Aleja, G. Rehabilitación de problemas de deglución en pacientes con daño cerebral sobrevenido. Madrid: EOS, 2004.
3. Junqué C, Bruna O, Mataró M. Neuropsicología del lenguaje. Funcionamiento normal y patológico. Rehabilitación. Barcelona: Masson; 2004.
4. Junqué C, Bruna O, Mataró M. Traumatismos craneoencefálicos. Un enfoque desde la Neuropsicología y la Logopedia. Barcelona: Masson; 1998.
5. Le Métayer M. Reeducción cerebromotriz del niño pequeño. Barcelona: Masson, 1995.
6. Love RJ, Webb WG. Neurología para los especialistas del habla y del lenguaje. Madrid: Médica Panamericana;
7. Peña Casanova J, Gich J, Gramunt N. Test Neuropsicológicos. Fundamentos para una neuropsicología clínica basada en evidencias. Barcelona: Masson, 2004.
8. Vilariño Vilariño I. Síndromes neurológicos infantiles: descripción e intervención logopédica. En: Libro de actas 25 Congreso Internacional de AELFA, Granada. Pag. 15-36.
9. Vilariño Vilariño I. Dificultades del lenguaje: afasia infantil. En: Enciclopedia temática de logopedia. Málaga: Aljibe, 2006. Vol II, Pag 45-60.
10. Vilariño Vilariño I. Evaluación de la afasia. Rev. Galega de Psicopedagogía. 1998. Pág 165-172.

Competencias/destrezas/habilidades:

O alumno deberá posuír e potenciar as competencias e destrezas seguintes:

- Fluidez e propiedade na comunicación científica oral e escrita nestes temas.
- Compromiso persoal de esforzo para a aprendizaxe.
- Capacidade de análise e síntese.
- Habilidades para conseguir analizar información desde diferentes fontes.
- Capacidade de crítica e autocrítica.
- Capacidade para aplicar a teoría á práctica.
- Habilidade para traballar de forma autónoma e en equipo multi/interdisciplinar co obxectivo de lograr o benestar do paciente.
- Habilidade para establecer unha relación adecuada a cada momento do ciclo vital.
- Motivación.
- Capacidade para establecer unha relación de empatía co usuario, familias, grupos sociais e os diversos profesionais.
- Habilidade para responder ás necesidades do paciente avaliando, planificando e desenvolvendo programas individualizados máis apropiados xunto á persoa e ao seu entorno, os seus coidadores e as súas familias e os diversos profesionais.
- Capacidade para aplicar o método científico para constatar a efectividade dos métodos de intervención, avaliar os métodos de traballo aplicados e divulgar os resultados.
- Capacidade para informar, educar, adestrar e reentrenar e supervisar á persoa, coidadores e á súa familia en relación con cada perfil profesional.

- Capacidade para informar, rexistrar, documentar e, de ser o caso, derivar o proceso de actuación multi/interdisciplinar.
- Capacidade para intervir na adaptación e readaptación do entorno físico, social e cultural.

Metodoloxía da ensinanza:

- Clases maxistras
- Clases de aprendizaxe cooperativo
- Estancias Prácticas
- Seminarios impartidos polos alumnos: Aprendizaxe cooperativo

Sistemas e criterios de avaliación da aprendizaxe:

Na avaliación deste tema terase en conta a asistencia e actitude nas clases presenciais (teóricas e prácticas) así como os traballos presentados.

A avaliación farase de forma continuada, e en cada clase trataremos de valorar o avance dos alumnos respecto da súa comprensión e adquisición de coñecementos, a capacidade para resolución de problemas e a habilidade para integrar e comunicar os coñecementos así coma formular xuízos e reflexións críticas.

Recursos multimedia

Medios audiovisuais (cañón e retroproxector).

Aula de informática do centro (ordenadores e acceso a internet).

Guía docente.

Material bibliográfico. Biblioteca do centro.

Material de avaliación logopédica e cognitiva.

Material de intervención logopédica e cognitiva.

Tempo aproximado de estudo e traballo persoal que debe dedicar un estudante para superar a materia:

3 ECTS*25: 75 horas

a). Horas presenciais:

- Horas teóricas: 8 horas
- Horas prácticas: 7 horas
- Seminario teórico-práctico: 10 horas

b). Horas non presenciais. Traballo do alumno: 50 horas

Titorías: 1 hora/semana.

X. APRENDIZAXE E CONDICIONAMIENTO HUMANO

Tipo de materia: Materia optativa

Número de créditos: 3

Lingua na que se imparte: Castelán

Profesores:

Coordinador-responsable

José Luis Marcos Malmierca

Horarios de Titorías (para cada profesor)

José Luis Marcos Malmierca, Martes de 19,00 a 20,00 horas.

Obxectivos da Materia: Apartado obxectivos do punto III deste documento.

Contidos mínimos:

CLASES TEÓRICAS

Horario: Segundo cuatrimestre, VER CRONOGRAMA.

Programa:

Actividades presenciais teórico-prácticas. Temas (T)

BLOQUE I : CONCEPTOS INTRODUCTORIOS

T1.- Introducción: o concepto de aprendizaxe.

Marcos Malmierca, José Luis

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Introducción. Definición. Distinción entre aprendizaxe e execución. Ámbito da psicoloxía do aprendizaxe. Aprendizaxe e condicionamento humano. Conclusión.

T2.- Aprendizaxe e procesamento da información.

Marcos Malmierca, José Luis

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Introducción: o procesamento da información. Os modelos multialmacén. O rexistro sensorial. Atención e aprendizaxe. A memoria a corto prazo. A memoria a longo prazo. Sistemas de procesamento da información.

BLOQUE II: APRENDIZAXE NON-ASOCIATIVO

T3.- Habitación da reacción de orientación: el modelo de Öhman

Marcos Malmierca, José Luis

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Definición de habituación. Características e componentes da reacción de orientación (RO). Habituación da reacción de orientación (RO). Procesamento da información e RO. Aplicacións dos estudos de habituación de la RO.

T4.- Habituación e dinámica das emocións: teoría do proceso oponente.

Marcos Malmierca, José Luis

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Introducción. Patrón temporal da resposta emocional. Efectos da estimulación repetida. Implicacións teórico-prácticas: componentes psicolóxicos da adicción e da tolerancia ás drogas e outros axentes farmacolóxicos.

BLOQUE III: APRENDIZAXE ASOCIATIVO

T5.- Condicionamento Clásico I: experimento, elementos e fenómenos básicos.

Marcos Malmierca, José Luis

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Introducción. O experimento de Pavlov. Elementos do condicionamento. Relación entre a resposta condicionada e a resposta incondicionada. Representación do condicionamento clásico. Fenómenos básicos do condicionamento clásico.

T6.- Condicionamento clásico II: Parámetros e desenvolvementos significativos.

Marcos Malmierca, José Luis

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Parámetros do condicionamento: Intensidade do EC, Relevancia EC-EI. Intervalo interestimular, Intensidade do EI. Condicionamento apetitivo e condicionamento aversivo. Condicionamento semántico. Condicionamento diferencial.

T7.- Condicionamento clásico III: Procedimentos de intervención e aplicacións.

Marcos Malmierca, José Luis

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Procedementos de intervención sobre o comportamento emocional: Inundación-implosión. Contracondicionamento. Exemplos prácticos de análise e intervención psicolóxica.

T8.- Condicionamento instrumental I: experimento, elementos e parámetros do condicionamento instrumental de recompensa.

Marcos Malmierca, José Luis

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Introducción. Experimento e modelo de condicionamento instrumental. Elementos do condicionamento instrumental: A resposta operante (medida da resposta operante); O reforzo. Parámetros do condicionamento instrumental de recompensa.

T9.- Condicionamento instrumental II: Fenómenos básicos.

Marcos Malmierca, José Luis

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Adquisición. Extinción. Parámetros. Discriminación: A discriminación sen error; a formación de conceptos. Moldeamento por aproximacións sucesivas. Aplicacións.

T10.- Condicionamento instrumental III: Procedementos de intervención e aplicacións.

Marcos Malmierca, José Luis

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Procedementos de intervención psicolóxica baseados nos principios do condicionamento instrumental: Procedementos de adquisición de condutas instrumentais. Procedementos de supresión de condutas instrumentais. Exemplos prácticos de análise e intervención psicolóxica.

T11.- Aprendizaxe da non-continxencia: a indefensión aprendida

Marcos Malmierca, José Luis

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Introducción-definición. Conceptos básicos: controlabilidade e predecibilidade. Indefensión aprendida (IA) en persoas. Consecuencias asociadas á IA. Aportacións: o estilo atribucional depresivo; teoría da depresión por desesperanza; IA y saúde.

BLOQUE IV: APRENDIZAXE COMPLEXO

T12.- A teoría social-cognitiva do aprendizaxe por observación.

Marcos Malmierca, José Luis

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde .

Contidos: Feitos básicos. Procesos implicados no aprendizaxe observacional. Aplicacións dos principios da aprendizaxe por observación: modelado gradual, modelado guiado con reforzo e modelado participante. Exemplos prácticos de análise e aplicación dos principios da aprendizaxe por observación.

T13.- A autoeficacia percibida

Marcos Malmierca, José Luis

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde .

Contidos: Introducción-definición. Fuentes de información da autoeficacia. Procesos activados pola autoeficacia percibida. Implicacións prácticas da teoría da autoeficacia: autorregulación da dor, autoineficacia e trastornos fóbicos, autoeficacia e saúde.

T14.- Aprendizaxe de destrezas motoras I: Conceptos básicos.

Marcos Malmierca, José Luis

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Definición e clasificación das destrezas motoras. A automatización das destrezas motoras: procesamento atencional e automático. Reestructuración versus automatización. Fases ou estadios na aprendizaxe de destrezas motoras. Transferencia da aprendizaxe das destrezas motoras.

Actividades non presenciais. Traballos tutelados (TT)

Traballo tutelado sobre a materia para publicación en revista científica ou unha comunicación oral a un congreso baixo a tutela do profesor/profesores responsables. Titorías a demanda para supervisar o traballo. Mínimo unha titoría obrigatoria. Titorías virtuais co responsable da materia.

CLASES PRÁCTICAS-SEMINARIOS

Prácticas: Propostas no programa de contidos de teoría.

Seminarios

Seminario Teórico-Práctico ou asistencia aos cursos organizados sobre a materia no transcurso do ano académico. Os alumnos poderán impartir seminarios nos que desenvolverán e comentarán un tema específico.

Outros: Traballos tutelados e Memoria do curso.

Procurarase por en marcha unha participación no Sistema de Teleformación Virtual da Universidade da Coruña para interaccionar cos alumnos: foros de discusión, descarga de ficheiros, titorías virtuais, etc.

Bibliografía

- Ackerman, P. L. y Kyllonen, P. C. (Eds.) (1999). *Learning and individual differences: processes, trait, and content determinants*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Anderson, J. R. (1996). *Learning and cognition*. Chichester: J. Willey
- Anderson, J. R. (2001). *Aprendizaje y memoria: un enfoque integral*. Madrid: McGraw-Hill.
- Argyle, M. (1995). Social skills. En N. Mackintosh y A. Corman (Eds.), *Learning and skills*. New York: Longman.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action. A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall. Trad. castellano (1987), *Pensamiento y acción. Fundamentos sociales*. Barcelona: Martínez Roca.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: the exercise of control*. New York: Freeman and Company.
- Barker, L. M. (1997). *Learning and behavior: Biological, psychological, and sociocultural perspectives* (2ª Ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Dennis, I. y Tapsfield, P. (1996). *Human abilities: their nature and measurement*. Mahwah, NJ: Erlbaum.

- Domjan, M. (1996). *The essentials of conditioning and learning*. New York: Brooks/Cole Publishing Company. Trad. castellano: *Bases del aprendizaje y condicionamiento* (2002). Jaén: Del Lunar.
- Domjan, M. y Bukhard, B. (2003, 5ª ed.). *Principios de aprendizaje y de conducta*. Madrid: Thomson
- Ferrándiz, P. (Ed.). (1997). *Psicología del aprendizaje*. Madrid: Ed. Síntesis.
- Froufe, M. (2003). *Aprendizaje asociativo: principios y aplicaciones*. Madrid: Thomson.
- Huertas, E. (1992). *El aprendizaje no-verbal de los humanos*. Madrid: Pirámide.
- Ivry, R. (1996). Representational issues in motor learning: phenomena and theory. En H. Heuer y S. W. Keele (Eds.), *Handbook of perception and action, Vol. 2: Motor skills*. London: Academic Press.
- Kirby, K. C., Lamb, R. J. e Iguchi, M. I. (1997). Stimulus control of drug abuse. En D. M. Baer y E. M. Pinkston (Eds.), *Environment and behavior*. Boulder, CO: Westview Press.
- Klein, S.B. (1994). *Aprendizaje: principios y aplicaciones*. Madrid: McGraw-Hill.
- K. A. y Perone, M. (Eds.) (1998). *Handbook of research methods in human operant behavior. Applied clinical psychology*. New York: Plenum Press.
- Leahey, T. H. y Harris, R. J. (1996). *Learning and cognition*. New Jersey: Prentice Hall. Trad. castellano, *Aprendizaje y cognición*. Madrid: Prentice Hall. 1998.
- Maisto, S. A., Carey, K. B. y Bradizza, M. (1999). Social learning theory. En K. E. Leonard y H. T. Blane (Eds.), *Psychological theories of drinking and alcoholism* (2ª ed.). New York: Guilford Press.
- Maldonado, A. (1998). *Aprendizaje, cognición y comportamiento humano*. Madrid: Biblioteca Nueva.
- Marcos, J. L. (1986). *Condicionamiento y biofeedback de la actividad electrodérmica*. Salamanca: Universidad Pontificia.
- Marcos, J. L. y otros. (1997). *Procesos de aprendizaje en ambientes educativos*. Madrid: Centro de Estudios Ramón Areces.
- Marcos, J. L. (Coord.) (1997). *Técnicas de condicionamiento humano*. Madrid: Ed. Universitas.
- Mowrer, R. R. y Klein, S. B. (eds.) (2001). *Handbook of contemporary learning theories*. Mahwah, N. J.: Lawrence Erlbaum Associates (LEA).
- Nilsson, L. G. y Rönnerberg, J. (2006). *Learning and memory*. Hove, England: Psychology Press/Taylor & Francis (UK).
- Ormrod, J. E. (2005, 4ª ed.). *Aprendizaje humano*. Madrid: Prentice-Hall
- Oña, A. (1999). *Control y aprendizaje motor*. Madrid: Síntesis.
- Puente, A. (2003). *Cognición y aprendizaje: fundamentos psicológicos*. Pirámide: Madrid.
- Rose, D. J. (1997). *A multilevel approach to study of motor control and learning*. Boston, MA: Allyn and Bacon.

- Sánchez, P., García, A. y Ortega, N. (2002). *Aprendizaje y condicionamiento clásico en animales y humanos*. Madrid: UNED
- Schmidt, R. A. y Lee, T. D. (1999). *Motor control and learning: a behavioral emphasis* (3ª ed.). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Schwartz, B. y Robbins, S. J. (1995). *Psychology of learning and behavior* (4ª Ed.). New York: Norton and Company.
- Tarpy, R. M. (2000). *Aprendizaje: teoría e investigación contemporáneas*. Madrid: McGraw-Hill.
- Vogel-Sprott, M. y Fillmore, M. T. (1999). Learning theory and research. En K, E. Leonard y H. T. Blane (Eds.), *Psychological theories of drinking and alcoholism* (2ª ed.). New York: The Guilford Press.

Competencias/destrezas/habilidades:

O alumno deberá posuír e potenciar as seguintes competencias e destrezas xenéricas:

- Fluidez e propiedade na comunicación oral e escrita.
- Compromiso persoal de esforzo para a aprendizaxe.
- Capacidade de análise e síntese.
- Habilidades para conseguir analizar información desde diferentes fontes.
- Capacidade de crítica e autocrítica.
- Capacidade para aplicar a teoría á práctica.
- Habilidade para traballar de forma autónoma e en equipo.
- Motivación.

Metodoloxía da ensinanza:

- Clases maxistras
- As clases prácticas efectuaranse mediante a proxección de vídeos, análise de casos prácticos e, si fora posible, mediante simulación en ordenador dalgúns fenómenos de aprendizaxe e condicionamento.
- Seminarios impartidos polos alumnos: Aprendizaxe cooperativo

Criterios, Métodos e Calendario de Avaliación:

Mediante as probas obxectivas (preguntas tipo test). Realizarase un exame final do curso (de 30 preguntas -con 4 opcións de resposta e 1 válida-) e 2 controis breves aleatorios de 10 preguntas test cada unha, como método de avaliación continuada. Ademais avaliarase o traballo que presente cada alumno.

Recursos para a aprendizaxe:

Guía docente, acceso ós recursos on-line relacionados cos contidos e posibilidade de comunicación vía e-mail cos docentes.

Contidos do curso:

- Horas presenciais 24 horas teórica e 10 horas prácticas
- Horas non presenciais 60 horas

Tempo aproximado de estudo e traballo persoal que debe dedicar un estudante para superar a materia:

3 ECTS*25: 75 horas

a).- Horas presenciais:

- Horas teóricas: 25 horas

- Horas prácticas: 10 horas

b).- Horas non presenciais. Traballo do alumno: 40 horas

Titorías: 1 hora/semana.

XI. PROGRAMAS DE INCORPORACIÓN SOCIAL EN DROGODEPENDENCIAS E SAÚDE MENTAL

Tipo de materia: Materia optativa

Número de créditos: 3

Lingua na que se imparte: Castelán

Profesores:

Antonio Núñez Pérez, Xefe do Servizo de Psiquiatría do Hospital Arquitecto Marcide- Profesor Novoa Santos de Ferrol

Horarios de Titorías (para cada profesor)

Antonio Núñez Pérez, xoves de 19,00 horas a 20,00 horas.

Obxectivos da Materia: Apartado obxectivos do punto III deste documento.

Contidos mínimos:

CLASES TEÓRICAS

Horario: Segundo cuatrimestre, VER CRONOGRAMA.

Programa:

Actividades presenciais teórico-prácticas. Temas (T)

T1.- Introducción.

Antonio Núñez Pérez

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T2.- Trastornos aditivos e mentais graves: definición, prevalencia e tipoloxía.

Antonio Núñez Pérez

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T3.- Rehabilitación psicosocial: desenvolvemento, liñas de actuación, xestión asistencial e obxectivos.

Antonio Núñez Pérez

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

T4.- Estratexias de intervención: formulacións xenerais, criterios organizativos, principais modelos.

Antonio Núñez Pérez

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Actividades non presenciais. Traballos tutelados (TT)

Traballo tutelado sobre a materia para publicación en revista científica ou unha comunicación oral a un congreso baixo a tutela do profesor/profesores responsables.

Titorías a demanda para supervisar o traballo. Mínimo unha titoría obrigatoria. Titorías virtuais co responsable da materia.

CLASES PRÁCTICAS-SEMINARIOS

Prácticas: Propostas no programa de contidos de teoría.

T1.- Experiencias asistenciais.

Antonio Núñez Pérez

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: presentación de modelos e experiencias destacadas.

T2.- Evidencias existentes.

Antonio Núñez Pérez

Lugar de impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: estratexias de procura bibliográfica (artigos e/ou outros documentos), localización de guías prácticas relacionadas co tema, revisión crítica, formulación de preguntas.

Seminarios

Seminario Teórico-Práctico ou asistencia aos cursos organizados sobre a materia no transcurso do ano académico. Os alumnos poderán impartir seminarios nos que desenvolverán e comentarán un tema específico.

Outros: Traballo tutelado e memoria do curso.

Procurarase por en marcha unha participación no Sistema de Teleformación Virtual da Universidade da Coruña para interaccionar cos alumnos: foros de discusión, descarga de ficheiros, titorías virtuais, etc.

Bibliografía

- Audini B, Marks IM, Lawrence RE, Connolly J, Watts V. Home-based versus out-patient/in-patient care for people with serious mental illness. Phase II of a controlled study. *British Journal of Psychiatry* 1994;165:204-10.
- Chandler D, Meisel J, McGowen M, Mintz J, Madison K. Client outcomes in two model capitated integrated service agencies. *Psychiatric Services* 1996;47:175-80.
- De Cangas JPC. Le "Case management " affirmatif: une evaluation complete d'un programme du genre en milieu hospitalier. *Sante mentale au Quebec* 1994;19:75-92.
- Jerrell JM, Ridgely MS. Comparative effectiveness of three approaches to serving people with severe mental illness and substance abuse disorders. *Journal of Nervous and Mental Diseases* 1995;183:566-76.
- Marshall M, Gray A, Lockwood A, Green R. La gestión de los casos en personas con trastornos mentales graves (Revisión Cochrane traducida). En: *La Biblioteca Cochrane Plus*, 2006 Número 1. Oxford: Update Software Ltd.

- Marshall M, Lockwood A. Tratamiento asertivo en la comunidad para las personas con desórdenes mentales severos (Revisión Cochrane traducida). En: La Biblioteca Cochrane Plus, 2006 Número 1.
- Teague GB, Drake RE, Ackerson TH. Evaluating the use of continuous treatment teams for persons with mental illness and substance abuse. *Psychiatric Services* 1995;46:689-95.

Competencias/destrezas/habilidades:

O alumno deberá posuír e potenciar as competencias e destrezas seguintes:

- Fluidez e propiedade na comunicación científica oral e escrita nestes temas.
- Compromiso persoal de esforzo para a aprendizaxe.
- Capacidade de análise e síntese.
- Habilidades para conseguir analizar información desde diferentes fontes.
- Capacidade de crítica e autocrítica.
- Capacidade para aplicar a teoría á práctica.
- Habilidade para traballar de forma autónoma e en equipo multi/interdisciplinar co obxectivo de lograr o benestar do paciente.
- Habilidade para establecer unha relación adecuada a cada momento do ciclo vital.
- Motivación.
- Capacidade para establecer unha relación de empatía co usuario, familias, grupos sociais e os diversos profesionais.
- Habilidade para responder ás necesidades do paciente avaliando, planificando e desenvolvendo programas individualizados máis apropiados xunto á persoa e ao seu entorno, os seus coidadores e as súas familias e os diversos profesionais.
- Capacidade para aplicar o método científico para constatar a efectividade dos métodos de intervención, avaliar os métodos de traballo aplicados e divulgar os resultados.
- Capacidade para informar, educar, adestrar e reentrenar e supervisar á persoa, coidadores e á súa familia en relación con cada perfil profesional.
- Capacidade para informar, rexistrar, documentar e, de ser o caso, derivar o proceso de actuación multi/interdisciplinar.
- Capacidade para intervir na adaptación e readaptación do entorno físico, social e cultural.

Metodoloxía da ensinanza:

- Clases maxistras
- Clases de aprendizaxe cooperativo
- Estancias Prácticas
- Seminarios impartidos polos alumnos: Aprendizaxe cooperativo

Sistemas e criterios de avaliación da aprendizaxe:

Parte presencial 40%:

- Presenza obrigatoria.
- Avaliación continuada mediante as Titorías.
- Para aqueles alumnos que non acudan en presenza obrigatoria ao 90 % das horas presenciais, realizarase un exame final e único sobre os contidos teóricos e prácticos de tipo oral ou escrito de preguntas curtas ou intermedias e/ou preguntas tipo test.

Parte non presencial 60%:

- Traballo tutelado final que conclúa nunha revista científica ou nunha comunicación oral a un congreso, xornada ou similar, baixo a dirección do profesor responsable e outros e que supoña motivación no uso da metodoloxía innovadora con inicio da análise e determinación de variables e uso de estatística habitual e informática.

Recursos multimedia

Tempo aproximado de estudo e traballo persoal que debe dedicar un estudante para superar a materia:

3 ECTS*25: 75 horas

a).- Horas presenciais:

- Horas teóricas: 12 horas

- Horas prácticas: 12horas

b).- Horas non presenciais. Traballo do alumno: 51 horas

Titorías: 1 hora/semana.

XII. TECNOLOXÍA DA INFORMACIÓN E AS COMUNICACIÓNS E ACCESIBILIDADE

Tipo de materia: optativa

Número de créditos: 3

Lingua na que se imparte: Castelán

Profesores:

Coordinador-responsable

Javier Pereira Loureiro

Carmen García Pinto

José Manuel Vázquez Naya

Horarios de Titorías (para cada profesor)

Javier Pereira: Martes de 19:00-20:30

Carmen García Pinto: Martes de 19:00-20:30

José Manuel Vázquez Naya: Lunes de 20:30-21:30

Obxectivos da Materia: Apartado obxectivos do punto III deste documento:

- Coñecer as dificultades que presenta a utilización dos actuais equipos informático por persoas con diversidade funcional.
- Identificar as barreiras existentes no acceso a Internet e coñecer as axudas técnicas existentes para intentar eliminar as dificultades. Mentalizarse da importancia que Internet e a actual sociedade da información e as comunicacións ten para que, aquelas persoas con algún tipo de discapacidade, poidan acceder aos postos de traballo en igualdade de condicións que o resto de persoas.
- Domina-lo uso e aplicabilidade do taboleiro programable Flexiboard. Dominalo uso, programación e aplicación das súas capacidades a casos reais con usuarios con diferentes patoloxías.
- Coñecer outras axudas técnicas coma por exemplo o taboleiros de símbolos Winspeak. Manexalo adecuadamente e saber programas e novas utilidades con esta aplicación informática.
- Domina lo control do entorno dun equipo informático coa programación adecuada de diferentes axudas técnicas.
- Saber programar as axudas técnicas adecuadas pra que calquera usuario poida utilizar o ordenador para navegar por internet, ver a televisión, escoitar a radio, realizar chamadas telefónicas, etc.

Contidos mínimos:

CLASES TEÓRICAS

Horario: Segundo cuatrimestre, VER CRONOGRAMA.

Programa:

Actividades presenciais teórico-prácticas. Temas (T)

T1.- O acceso ás plataformas informáticas.

Pereira Loureiro, Javier.

1 horas teóricas e 2 horas prácticas.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (edificio novo).

Contidos:

- o Definición de barreiras informáticas. O ordenador: hardware e software.
- o Discapacidades de tipo motórica. Dispositivos hardware e software de axuda á accesibilidade: Adaptacións de teclado, carcasas, mini-teclados, teclados alternativos, ratos táctiles, punteiros, teclados virtuais, etc.
- o Discapacidades de tipo sensorial. Hardware e software de axuda á accesibilidade: tradutores e impresoras braille, amplificadores de pantalla, sintetizadores de voz, amplificadores de caracteres, OCR, lectores de pantallas, etc.
- o Discapacidades de tipo cognitivo. Software de axuda á accesibilidade.

T2.- Internet e a Word Wide Web desde a problemática da accesibilidade.

Vázquez Naya, José Manuel.

2 horas teóricas e 2 horas prácticas.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (edificio novo).

Contidos:

- o Internet. Definición, historia e servizos. A Web, correo electrónico, mensaxes instantáneos, telefonía IP, vídeo - chamadas, tele - traballo.
- o A creación dunha páxina Web. O código HTML.
- o Terminoloxía e elementos que interveñen na accesibilidade á información en Internet. O protocolo HTTP. A linguaxe Java Script e Java. Os plug-in dos navegadores. Os ficheiros PDF, Macromedia Flash. As páxinas ASP, JSP e PHP. Novas tecnoloxías de Internet.
- o Os servizos de Internet. A Web e a busca de información.
- o O concepto de accesibilidade e a súa aplicación na informática e en Internet.
- o Deseño de páxinas Web accesibles. Editores de contidos xerais e accesibles.

T3.- Contidos dixitais de interese para usuarios con discapacidade.

Pereira Loureiro, Javier.

2 horas teóricas e 4 horas prácticas.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (edificio novo).

Contidos:

- o Imaxe dixital. Formatos de imaxe
- o Fontes de obtención da imaxe: o escáner, descargas de internet, bases de datos de imaxes en Internet
- o Procesado básico de imaxe. Modificación do tamaño da imaxe. Cambio de resolución. Selección de zonas de interese.
- o Ficheiros de son. Formatos de audio. Conversión de formatos
- o Os motores de xeración de son en tempo real (TTS). Personaxes SAPI4 e SAPI5. Instalación e configuración no contorno Windows

T4.- Contidos dixitais avanzados de interese para usuarios con discapacidade.

Vázquez Naya, José Manuel.

2 horas teóricas e 4 horas prácticas.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (edificio novo).

Contidos:

- o O video dixital. Medios de almacenaxe
- o Formatos de vídeo. Conversión de formatos
- o O subtitulado de vídeos.
- o Estracción do son e da imaxe nun vídeo dixital
- o Soportes multilinguaxe. Bandas de son multi-idioma
- o Visualizadores
- o Preparación de ficheiros para integración nas axudas técnicas do ordenador

T5.- O taboleiro reprogramable de acceso o ordenador Flexiboard

García Pinto, Carmen.

1 horas teóricas e 2 horas prácticas.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (edificio novo).

Contidos:

- o O taboleiro programable. Conceptos básicos. Instalación e posta en marcha
- o O entorno de deseño de novas utilidades
- o Importación e exportación de casos de uso
- o Exemplos de uso por funcionalidades do entorno e características dos usuarios.
- o Inserción de imaxes. Adaptación de imaxes as zonas sensíbles das plantillas do taboleiro.
- o Configuración de accesións: activación do son, escritura, execución dun programa externo, etc.

T6.- Sistemas de comunicación basados en símbolos. Conceptos básicos

Pereira Loureiro, Javier

1 horas teóricas e 2 horas prácticas.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (edificio novo).

Contidos:

- o Conceptos básicos. Posibilidades de configuración. Personalización par acada tipo de usuario
- o Creación de plantillas específicas
- o Integración de contidos multimedia. Preparación de imaxes para a integración no sistema de comunicación.
- o Acceso as bases de datos de imaxes específicas. Tipos de simboloxías

T7.- Aplicación das axudas técnicas en casos clínicos

García Pinto, Carmen.

2 hora teórica e 3 horas prácticas.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (edificio novo).

Contidos:

- o Aplicabilidade do taboleiro de acceso en usuarios con necesidades especiais: uso do entorno, execución e uso de aplicación básicas, telefonía, navegación Internet, acceso a medios de comunicación audiovisuais e escritos.

- o Aplicabilidade do comunicador baseado en símbolos en distintas patoloxías. Tipos de uso.

T8.- Catálogo de Axudas Técnicas do CEAPAT

Pereira Loureiro, Javier.

1 hora teórica e 1 hora práctica.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (edificio novo).

Contidos:

- o O Centro Estatal de Autonomía Persoal e Axudas Técnicas
- o O Catálogo de Axudas Técnicas on-line (v2). Instalación e funcionamento da versión CD-ROM (1999). A base de datos de axudas técnicas de usuarios.
- o Acceso *on-line* ao catálogo de axudas técnicas. Bases de datos de axudas técnicas de usuarios.
- o O manual de Accesibilidade v1.1. CD-ROM. Exemplo de desenvolvemento de contidos sobre accesibilidade. (1998).

Actividades non presenciais

Práctica 1: Creación dunha colección de imaxes relacionadas con temas tratados na materia. Adaptación das imaxes cas ferramentas estudadas na clase. Conversión de formatos. Cambios resolución e adaptación a diferentes necesidades

Práctica 2: Manipulación de vídeos dixitais. Adquisición de vídeos e integración de subtítulo. Realización dun breve montaxe

Práctica 3: Creación de plantillas para o taboleiro de acceso Flexiboard. Un exemplo de uso de telefonía e de aplicación ofimáticas

Práctica 4: Creación de plantillas para o comunicador de símbolos. Integración de contidos multimedia.

Práctica 5: Búsqueda de axudas técnicas nas bases de datos do CEAPAT. Configuración de ferramentas para usuarios hipotéticos.

CLASES PRÁCTICAS-SEMINARIOS

Prácticas: Propostas no programa de contidos de teoría presenciais e non presenciais.

Seminarios

Propoñeráse a creación de grupos de traballo. Cada traballo estará relacionado cun tema estudado nas clases teóricas. Cada grupo deberá preparar e expor na clase o traballo feito de forma conxunta por todos os membros do equipo.

Outros

Procurarase por en marcha unha participación no Sistema de Teleformación Virtual da Universidade da Coruña para interaccionar cos alumnos: foros de discusión, descarga de ficheiros, titorías virtuais, etc.

Bibliografía

- Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales. I Plan Nacional de Accesibilidad 2004-2012. Por un nuevo paradigma, el Diseño para Todos, hacia la plena igualdad de oportunidades. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales; 2003.
- Candelas Arnao A, Lobato Galindo M. Guía de Acceso al Ordenador para Personas con Discapacidad. Madrid: Instituto de Migraciones y Servicios Sociales; 1998.
- Toledo P. Accesibilidad informática y discapacidad. Sevilla: Mergablum. Edición y Comunicación, S. L.; 2001.

Competencias/destrezas/habilidades:

O alumno deberá posuír e potenciar as seguintes competencias e destrezas xenéricas:

- Fluidez e propiedade na comunicación oral, escrita e virtual.
- Compromiso persoal de esforzo para a aprendizaxe.
- Capacidade de análise e síntese.
- Habilidades para conseguir analizar información desde diferentes fontes.
- Capacidade de crítica e autocrítica.
- Capacidade para aplicar a teoría á práctica.
- Habilidade para traballar de forma autónoma e en equipo.

Metodoloxía da ensinanza:

- Clases maxistras
- Clases prácticas en ordenador
- Seminarios impartidos polos alumnos

Sistemas e criterios de avaliación da aprendizaxe:

- Exame sobre os contidos das clases presenciais: 50%. A proba consistirá nun test de 20 preguntas con 4 posibles respostas e só unha é correcta. Cada pregunta correcta suma 1 punto. Cada resposta errada resta ½ punto. As preguntas en branco non contabilizan. O aprobado está en 5 sobre 10.
- Seminarios. Contido do traballo: 10 %. Exposición: 10%
- Prácticas: execución dos exercicios propostos nas horas prácticas: 30%
- A nota final estará formada pola suma de todas as seccións.

IMPORTANTE: É necesario superar a metade da puntuación máxima de cada apartado para superar a materia

Recursos multimedia

Tempo aproximado de estudo e traballo persoal que debe dedicar un estudante para superar a materia:

3 ECTS*25: 75 horas

a).- Horas presenciais:

- Horas teóricas: 12 horas
- Horas prácticas: 20 horas

b).- Horas non presenciais. Traballo do alumno: 43 horas

Tutorías: 1 hora/semana.

XIII. AXUDAS TÉCNICAS INFORMÁTICAS PARA A AUTONOMÍA PERSOAL

Tipo de materia: optativa

Número de créditos: 3

Lingua na que se imparte: Castelán

Profesores:

Coordinador-responsable

Javier Pereira Loureiro

Julián Dorado de la Calle

Horarios de Titorías (para cada profesor)

Javier Pereira Loureiro, luns de 21,00 horas a 22,00 horas.

Julián Dorado de la Calle, luns de 21,00 horas a 22,00 horas.

Obxectivos da Materia: Apartado obxectivos do punto III deste documento.

Contidos mínimos:

CLASES TEÓRICAS

Horario: Segundo cuatrimestre, VER CRONOGRAMA..

Programa:

Actividades presenciais teórico-prácticas. Temas (T)

T1.- Fundamentos das Axudas técnicas de acceso ao ordenador.

Dorado de la Calle, Julián

1 hora de teoría e 2 horas de práctica.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (edificio novo).

Contidos:

- o Definición. Tipos de axudas técnicas de acceso ao ordenador. Hardware e Software.
- o Catálogos de axudas técnicas. Sistemas de clasificación.
- o Contidos multimedia. Imaxe en vídeo dixital

T2- Accesibilidade do entorno Windows.

Dorado de la Calle, Julián

1 hora de teoría e 2 horas de práctica.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (edificio novo).

Contidos:

- o Configuración do entorno Windows. As opcións de accesibilidade: activación das opcións, configuración de dispositivos alternativos. Opcións de instalación de novo hardware e software.
- o Configuración do Teclado (*StickyKeys, FilterKeys, ToggleKeys*).

- o Configuración do Son (SoundSentry, ShowSounds).
- o Configuración da Pantalla (Alto contraste).
- o Configuración do Rato (*MouseKeys*).

T3.- Normativa española de accesibilidade ás plataformas informáticas.

Dorado de la Calle, Julián

1 hora de teoría e 2 horas de práctica.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (edificio novo).

Contidos:

- o Norma UNE 139801 Aplicacións informáticas para persoas con discapacidade. Requisitos de accesibilidade ao ordenador. Software
- o Norma UNE 139802 Aplicacións informáticas para persoas con discapacidade. Requisitos de accesibilidade ao ordenador. Software

T4.- Axudas técnicas de acceso ao ordenador para usuarios con discapacidade física.

Pereira Loureiro, Javier

2 hora de teoría e 2 horas de práctica.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (edificio novo).

Contidos:

- o Dispositivos hardware e software de axuda á accesibilidade física.
- o Adaptacións de teclado, carcacas, mini-teclados.
- o Teclados alternativos. Teclados programables e personalizables. Teclados de conceptos.
- o Alternativas o rato, monitores táctiles, punteiros, teclados virtuais, licornios.
- o Outros sistemas de interacción co ordenador.

T5.- Axudas técnicas de acceso ao ordenador para usuarios con discapacidade sensorial e mental.

Pereira Loureiro, Javier

3 horas de teoría e 6 horas de práctica.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (edificio novo).

Contidos:

- o Amplificadores de pantalla. Sistemas de alto contraste. Ferramentas de validación automática de alto contraste.
- o O sistema braille. Tradutores e impresoras braille. Teclados braille. Embosser. Ferramentas de conversión de texto en Braille.
- o Sistemas de síntese de voz. Lectores de pantalla. JAWS.
- o Sistemas de recoñecemento de caracteres. OCR.
- o Sistemas de control por voz.

T6.- Software de accesibilidade de descarga gratuíta

Pereira Loureiro, Javier

2 horas de teoría e 4 horas de práctica.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (edificio novo).

Contidos:

- o Estratexias e métodos de busca de software.
- o Websites e blog de interese. Listas de distribución. Foros.
- o Magnificadores de pantalla.
- o Teclados virtuais e simuladores de rato.
- o Sintetizadores de voz.
- o Intérpretes de voz.
- o Tradutores braille.
- o Outras aplicación de accesibilidade.

Metodoloxía Docente:

Actividades non Presenciais:

Práctica 1: Conectar e trasladar axudas técnicas hardware entre equipos para practicar a conexión e desconexión destes dispositivos.

Práctica 2: Manexo de distintas aplicacións informáticas de uso habitual con teclados e ratos alternativos

Práctica 3: Identificar que aspectos das normativas UNE 139801 e UNE 139802 cumpren e non cumpren os equipos informáticos existentes no laboratorio de prácticas. Analizar o acceso ao *hardware* e o acceso e utilización do *software* (entorno gráfico do sistema operativo e ferramentas de ofimática)

Práctica 4: Instalación e utilización dunha aplicación de accesibilidade das estudadas nas clases teóricas

CLASES PRÁCTICAS-SEMINARIOS

Prácticas: Propostas no programa de contidos de teoría presenciais e non presenciais.

Seminarios

Propoñerase a creación de grupos de traballo. Cada traballo estará relacionado cun tema estudado nas clases teóricas. Cada grupo deberá preparar e expor na clase o traballo feito de forma conxunta por tódolos membros do equipo.

Outros

Procurarase por en marcha unha participación no Sistema de Teleformación Virtual da Universidade da Coruña para interaccionar cos alumnos: foros de discusión, descarga de ficheiros, titorías virtuais, etc.

Bibliografía

- Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales. I Plan Nacional de Accesibilidad 2004-2012. Por un nuevo paradigma, el Diseño para Todos, hacia la plena igualdad de oportunidades. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales; 2003.
- Candelas Arnao A, Lobato Galindo M. Guía de Acceso al Ordenador para Personas con Discapacidad. Madrid: Instituto de Migraciones y Servicios Sociales; 1998.

- Toledo P. Accesibilidad informática y discapacidad. Sevilla: Mergablum. Edición y Comunicación, S. L.; 2001.

Competencias/destrezas/habilidades:

O alumno deberá posuír e potenciar as seguintes competencias e destrezas xenéricas:

- Fluidez e propiedade na comunicación oral e escrita e virtual.
- Compromiso persoal de esforzo para a aprendizaxe.
- Capacidade de análise e síntese.
- Habilidades para conseguir analizar información desde diferentes fontes.
- Capacidade de crítica e autocrítica.
- Capacidade para aplicar a teoría á práctica.
- Habilidade para traballar de forma autónoma e en equipo.

Metodoloxía da ensinanza:

- Clases maxistrais
- Clases prácticas en ordenador co uso das axudas técnicas
- Exposición de traballos prácticos feitos polos alumnos

Sistemas e criterios de avaliación da aprendizaxe:

- Exame sobre os contidos das clases presenciais: 50%. A proba consistirá nun test de 20 preguntas con 4 posibles respostas e só unha é correcta. Cada pregunta correcta suma 1 punto. Cada resposta errada resta ½ punto. As preguntas en branco non contabilízanse. O aprobado está en 5 sobre 10.
- Traballos prácticos. Contido e orixinalidade do traballo: 15 %. Exposición: 10%
- Prácticas: execución dos exercicios propostos nas horas prácticas: 25%
- A nota final estará formada pola suma de todas as seccións.

IMPORTANTE: É necesario superar a metade da puntuación máxima de cada apartado para superar a materia

Recursos multimedia

Tempo aproximado de estudo e traballo persoal que debe dedicar un estudante para superar a materia:

3 ECTS*25: 75 horas

a).- Horas presenciais:

- Horas teóricas: 10 horas
- Horas prácticas: 18 horas

b).- Horas non presenciais. Traballo do alumno: 47 horas

Tutorías: 1 hora/semana.

XIV.- SOCIOLOXÍA DA SAÚDE, A DISCAPACIDADE E A DEPENDENCIA

Tipo de materia: optativa

Número de créditos: 3

Lengua na que se imparte: Castelán

Profesora:

Coordinadora-responsable:

María Amparo Almarcha Barbado

Obxectivo xeral da materia:

Utilizar o bagaxe dos conceptos sociolóxicos de forma que permita ao alumnado comprender a saúde, a discapacidade desde un enfoque multidimensional, así como analizar críticamente o proceso de construción social da discapacidade.

Obxectivos específicos da materia:

1. Analizar críticamente a saúde, enfermidade e sociedade desde la perspectiva de la Sociología de la salud.
2. Estudiar los procesos de salud y calidad de vida, así como las nuevas formas de enfermar.
3. Entender y analizar la medida en salud a través de Indicadores de salud y calidad de vida.
4. Analizar a problemática da discapacidade: as súas definicións e as teorías correspondentes.
5. Enfocar o estudo e a realidade da discapacidade e a dependencia desde unha óptica social, máis que como un atributo do individuo.
6. Comprender a necesidade dun enfoque multidisciplinar á hora de intervir nestes terreos.
7. Darse conta e identificar en que medida as actitudes e crenzas con respecto ás persoas con discapacidade poden afectar os puntos de vista que tanto os individuos como a sociedade manteñen sobre a discapacidade.
8. Analizar e comprender como é que o xogo complexo dos factores sociais, políticos, económicos e culturais contribúen a conceptualizar a discapacidade.
9. Investigar que cambios urxentes deberían producirse neste terreo para combater as conceptualizacións da discapacidade ao uso que poden conducir á exclusión.
10. Aprender a descubrir os *sesgos *subyacentes ás propias metodoloxías, técnicas e resultados da investigación sobre discapacidade e dependencia.
11. Entender o papel da linguaxe na definición da discapacidade e a dependencia.

Programa:

Sociología de la salud, la discapacidad y la dependencia

1. A conducta de enfermar. O papel del enfermo. A resposta a enfermidade. Etiquetas sociais.

2. Profesiones e instituciones sanitarias. Salud y valores humanos. Etica y problemas de salud: Eutanasia, celulas madre, bioética.
3. Salud y calidad de vida. Salud y nuevas formas de enfermar: Anorexia, bulimia y vigorexia . Drogadicción y sus formas.

La medición de la salud

4. Revisión crítica dos métodos e técnicas de investigación social da saúde, discapacidade e dependencia. Indicadores de salud. Opinión pública y salud.
5. A saúde, discapacidade e a dependencia en cifras: perfís autonómicos, nacionais, europeos e internacionais. Percepción social da saúde discapacidade e a dependencia (actitudes, opinións, xuízos e prejuicios).

Discapacidade e dependencia

6. O entorno familiar. Integración social escolar y laboral. Xenero, discapacidade e dependencia
7. O entorno social e institucional con especial referencia as redes de apoio. Dependencia e exclusión social.
8. Políticas e política (galega, española e da UE) en torno á discapacidade e a dependencia. Problemática de grupos específicos: Mujeres y niños maltratados, parados de larga duración, jubilados y mayores.
9. Políticas públicas: Perspectiva sociológica de la Ley de Dependencia, con especial referencia a Galicia. Sociedade da información, discapacidade e dependencia.

Título das recensións:

1. As imaxes da saúde, discapacidade (en torno a unha película sobre o tema).
2. Como mentir coa estatística.
3. Indicadores e índices de exclusión social no marco da saúde, discapacidade e dependencia.

Título dos traballos tutelados e metodoloxía:

O traballo final tutelado versará sobre un tema dos propostos pola profesora da asignatura.

Prácticas

Desenvolverase unha práctica por cada un dos temas do programa. Dita práctica entregárase por escrito ao comezo de cada unha das sesións de prácticas.

Metodoloxía docente:

1. Clases maxistras
2. Clases prácticas
3. Recensións e presentación das mesmas
4. Desenvolvemento dun traballo tutelado

Método de avaliación:

1. Exame sobre os contidos teóricos (30%)
2. Realización das prácticas (30%)
3. Recensións (10%)
4. Traballo tutelado (30%)

Bibliografía:

Alegre de la Rosa, OM **La discapacidad en el cine** (Santa Cruz de Tenerife: Organismo Autónomo de Cultura del Ayuntamiento de Santa Cruz de Tenerife/Sociedad Insular para la Promoción del Minusválido del Cabildo de Tenerife, 2003).

Almarcha, A., “Situación del enfermo de Alzheimer ante la crisis del Estado de Bienestar” en Afal Ferrolterra, **IV Jornada sobre la enfermedad de Alzheimer**, 24 de Noviembre de 2001, (A Coruña: Universidad de A Coruña, 2003)

Almarcha, A., Pascual, M., Campello, L., Cristóbal, P., “Integración laboral de personas con discapacidad: Una perspectiva local”, en MAP, **Evaluación y Calidad en las organizaciones públicas**, (Madrid, MAP, 2005)

Andreu, J. et al., Sociología de la discapacidad. Exclusion e inclusion social de los discapacitados, **Revista del Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales** 45 (2003): 77-107.

Barnes, C., Mercer, G., y Shakespeare, T. **Exploring disability: A sociological introduction** (Cambridge, UK: Polity Press 1999).

Bazo, M.T., **La sociedad anciana**, (Mdríd: CIS, 1990)

Berger, PL. **Introducción a la sociología** (México: Limusa 1990).

Birriel Salcedo, M., “Género, profesiones sanitarias y salud pública”, **Gaceta Sanitaria**, Vol.18,nº 1(2004)

Bowling, A., **La medida de la salud: Revisión de las escalas de medida en la calidad de vida**, (Barcelona: Masson, 1994)

CERMI, **Discapacidad y exclusión social en la Unión Europea, tiempo de cambio, herramientas para el cambio : informe definitivo** (Madrid:CERMI, 2003).

Cokerman, W.C., **Sociología de la medicina**, (Madrid: Prentice Hall, 2002).

COLECTIVO IOE/INSERSO/CIS, **Cuidados de la vejez. El apoyo informal**, (Madrid, Insero, 1995)

- COLECTIVO IOÉ/CIMOP, **Discapacidad y trabajo en España. Estudio de los procesos de inclusión y exclusión social de las personas con discapacidad** (Madrid: IMSERSO 1997).
- COLECTIVO IOE (W. Actis, L. Pereda, y M.A. Prada), **Salud y estilos de vida en España. Un análisis de lo cambios ocurridos en la última década**, (Madrid: FUNCAS, 2004)
- Cortina, A., **Ética mínima**, (Madrid: Tecnos, 2006)
- Cuevas Díaz, M. **Imagen de los discapacitados en la literatura tradicional** (Badajoz: Diputación de Badajoz, Departamento de Publicaciones, 2005).
- Díez Nicolás, J. *Opinión pública: dependencia y discapacidad*, pp. 61-101, en Sánchez Fierro, J. (comp.) **Libro Verde sobre la dependencia en España** (Madrid: Grupo de Trabajo «Dependencia» de la Fundación AstraZeneca 2004).
- Domínguez-Alcón, C., **Los cuidados y la profesión de enfermería en España**, (Madrid: Pirámide, 1986)
- Durán Heras, M.A., **Los costes invisibles de la enfermedad**, (Madrid: Fundación BBVA, 1999)
- Esping-Andersen, G., Duncan, G., Hemerick, A., Milles, J., **Why we need a new welfare state?**, (Oxford: Oxford University Press, 2002)
- Fundación PAIDEIA, **Discapacidad y sociedad** (Madrid: Morata, 1998).
- Freidson, E., **La profesión médica. Un estudio sobre sociología del conocimiento aplicado**, (Barcelona: Península, 1970).
- Garcés Ferrer, J., **La nueva sostenibilidad social. Bases teóricas del modelo sociosanitario**,(Barcelona: Ariel, 2002).
- García de la Cruz Herrero, JJ **El espejo social de la mujer con gran discapacidad barreras sociales para retornar a una vida normal** (Madrid: Fundamentos, 2004).
- García Jiménez, M.V., **Métodos y diseños de investigación científica. Ciencias Humanas: sociales y de la salud**, (Barcelona: EUB, 2002)
- Goffman, E. **Estigma. La identidad deteriorada** (Buenos Aires: Amorrortu 1995).
- Goffman, E. **Internados: Ensayos sobre la situación social de los enfermos mentales** (Buenos Aires: Amorrortu 1994).
- Informe GAUR, **La situación de los ancianos en España**, (Madrid: Confederación Española de Cajas de Ahorro, 1975)

- INICO/Universidad de Salamanca, **Investigación, innovación y cambio. V Jornadas Científicas de Investigación sobre Personas con Discapacidad** (Salamanca: Amarú, 2003).
- INSERSO, **Plan Gerontológico**, (Madrid, 1993)
- INSERSO/CIS, **Las personas mayores en España. Perfiles: Reciprocidad familiar**, (Madrid, 1995)
- Lahire, B., (dir), **¿Para qué sirve la sociología?**, (Madrid: Siglo XXI Editores, 2006)
- Martínez, L. et al. (eds.) **Exclusión social y discapacidad** (Madrid: Universidad Pontificia de Comillas/Fundación Promi, 2005).
- Ministerio de Sanidad y Consumo, **Indicadores de salud**, (Madrid, 1990)
- Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, **Libro Blanco de la Dependencia**, (Madrid, 2005)
- Moya Maya, A. **Mujer y discapacidad una doble discriminación** (Huelva: Hergué 2004).
- Navarro Rubio, M.D., **Encuestas de Salud**, (Madrid: CIS, 1995)
- Oliver, M., *Una sociología de la discapacidad o una sociología discapacitada?*, en Barton, L. (comp.), **Discapacidad y Sociedad**, Madrid: Morata 1998).
- Ortiz, T., “El género, organizador de las profesiones sanitarias” , Miqueo, A., et al (eds), **Perspectivas de género en salud**, (Madrid: Minerva, 2001)
- Pérez Bueno, LC **El desmantelamiento de la discapacidad y otros escritos vacilantes** (Barcelona: El Cobre 2004).
- Priestley, M. **Disability a life course approach** (Cambridge: Polity Press 2003).
- Puga González, MD **El proceso de discapacidad un análisis de la Encuesta sobre discapacidades, deficiencias y estado de salud** (Alcobendas: Fundación Pfizer 2004).
- OECD, **Trust in Government. Ethics measures in OECD Countries**, (París, 2000)
- Riska, E., Wegar K. (eds), **Gender, work and medicine. Women and the medical division of labor**, (London: Sage, 1993)
- Regidor, E., Gutierrez-Fisac, J.L. y Rodriguez, C., **Diferencias y desigualdades en salud en España**, (Madrid: Díaz de Santos, 1994)
- Rodriguez Cabrero, G. y Codorniú, G., **Modelos de atención sociosanitaria. Una aproximación a los costes de la dependencia**, (Madrid: Insero, 2002)

Rodriguez Rodriguez, P., “El apoyo informal en la provisión de cuidados a las personas con dependencia. Una visión desde el análisis de género” en Forum de Política Feminista, **Ley de Dependencia y Educación infantil como medidas de conciliación de la vida laboral y familiar**, (Madrid, 2004)

Ruiz Ortega, M., Cabra de Luna, MA *et al.* **Las múltiples dimensiones de la discapacidad estudios en homenaje a Manuel Ruiz Ortega** (Madrid: Escuela Libre Editorial, 2003).

Sánchez Asín, A. **Tecnologías de la información y comunicación para la discapacidad** (Málaga: Ediciones Aljibe 2004).

Sánchez Fierro, J. (comp.) **Libro Verde sobre la dependencia en España** (Madrid: Grupo de Trabajo «Dependencia» de la Fundación AstraZeneca 2004).

Salvador, M., “La función pública autonómica como institución : ¿buscando alternativas o reforzando un modelo? Los casos de la Comunidad de Madrid y la Generalitat de Catalunya”, **REIS**, nº 102 (2005): 129-151

Savater, F., **El valor de elegir**, (Barcelona: Ariel, 2003)

Shakespeare, T. (Ed.). **The disability reader: Social science perspectives.** (Londres: Cassell 1998).

Sociedad Española de Geriatria y Gerontología, **Vejez, Negligencia, Abuso y Maltrato**, (Madrid: Imsero, 2004)

Sontang, S., **La enfermedad y sus metáforas**, (Madrid: Suma de Letras, 2003)

Stiglitz, J.E., **El malestar de la globalización**, (Madrid: Taurus, 2002)

Universidad de Burgos, **Inclusión y no discriminación de la mujer con discapacidad** (Burgos: Servicio de Publicaciones, Universidad de Burgos, 2005)

Universidad Rey Juan Carlos, Departamento de Ciencias de la Salud, **I Jornadas de Salud Pública**, (Madrid, 2005)

Villoría, M., “Ética postconvencional e instituciones en el servicio público”, **REIS**, nº 117(Enero-Febrero, 2007): 109-140

Wright Mills, Ch. **La imaginación sociológica** (México: Fondo de Cultura Económica, 1987).

Competencias/destrezas/habilidades:

O alumno deberá posuír e potenciar as seguintes competencias e destrezas xenéricas:

- Fluidez e propiedade na comunicación oral e escrita.
- Compromiso persoal de esforzo para a aprendizaxe.
- Capacidade de análise e síntese.
- Habilidades para conseguir analizar información desde diferentes fontes.
- Capacidade de crítica e autocrítica.

- Capacidade para aplicar a teoría á práctica.
- Habilidade para traballar de forma autónoma e en equipo.
- Motivación.

Metodoloxía da ensinanza:

- Clases maxistrals
- Clases de aprendizaxe cooperativo
- Estancias Prácticas
- Seminarios impartidos polos alumnos: Aprendizaxe cooperativo

Sistemas e criterios de avaliación da aprendizaxe:

Para superar a materia é necesario (1) aprobar o exame, que se desenvolverá na data oficial que se fixe; (2) realizar ao menos o 80% das prácticas; e (3) traballo individual que se entregará na data sinalada. A valoración será a seguinte:

- Exame: 5 puntos
- Prácticas: 2 puntos
- Traballo individual: 3 puntos

Recursos multimedia

Material de apoio consistente en lecturas obrigatorias e recomendadas, ademais dos esquemas proxectados pola profesora nas clases.

Proxección de vídeos relevantes para algúns dos temas do programa.

Tempo aproximado de estudo e traballo persoal que debe dedicar un estudante para superar a materia:

3 ECTS*25: 75 horas

a).- Horas presenciais:

- Horas teóricas: 15 horas
- Horas prácticas: 15 horas

b).- Horas non presenciais. Traballo do alumno: 45 horas

Titorías: 1 hora/semana.

XV.- CONDICIONANTES SOCIOCULTURAIS DA OCUPACIÓN

Tipo de materia: optativa

Número de créditos: 3

Lingua na que se imparte: Castelán e Galego

Profesores:

Coordinador-responsable

José Eduardo Rego Rodríguez

Horarios de Titorías (para cada profesor)

José Eduardo Rego Rodríguez, xoves de 17,00 horas a 18,00 horas.

Obxectivos da Materia: Apartado obxectivos do punto III deste documento.

Contidos mínimos:

CLASES TEÓRICAS

Horario: Segundo cuatrimestre, VER CRONOGRAMA.

Programa:

Actividades presenciais teórico-prácticas. Temas (T)

T1.- Condicionantes socioculturais da ocupación (I).

Rego Rodríguez, José Eduardo.

3 horas: 2 horas teóricas e 1 hora práctica.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (edificio novo).

Contidos: A sociedade da información: da revolución industrial á revolución da tecnoloxía da información.

T2.- Condicionantes socioculturais da ocupación (II).

Rego Rodríguez, José Eduardo.

3 horas: 2 horas teóricas e 1 hora práctica.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (edificio novo).

Contidos: Cambios na estrutura social: a nivel global, nacional e local.

T3.- Condicionantes socioculturais da ocupación (III).

Rego Rodríguez, José Eduardo.

4 horas: 2 horas teóricas e 2 horas prácticas.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (edificio novo).

Contidos: Evolución do emprego e a estrutura ocupacional nas sociedades avanzadas.

T4.- Condicionantes socioculturais da ocupación (IV).

Rego Rodríguez, José Eduardo.

5 horas: 3 horas teóricas e 2 horas prácticas.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde (edificio novo).

Contidos: Inmigrantes, mulleres e maiores.

T5.- Condicionantes socioculturais da ocupación (V).

Rego Rodríguez, José Eduardo.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: Novos e vellos estilos de vida.

T6.- Condicionantes socioculturais da ocupación (VI).

Rego Rodríguez, José Eduardo.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: A Organización Mundial da Saúde (OMS) e as enfermidades do futuro nos países desenvolvidos.

T7.- Condicionantes socioculturais da ocupación (VII).

Rego Rodríguez, José Eduardo.

Lugar de Impartición: A Coruña, Campus de Oza da Universidade da Coruña, Facultade de Ciencias da Saúde.

Contidos: A rede: causa e efecto; ¿un instrumento para a Terapia Ocupacional?.

Actividades non presenciais. Traballos tutelados (TT): Os alumnos/as realizarán un traballo individual e outro de grupo. Os traballos (individual o do grupo) engregaránse na fecha que determinarase os primeiros días da clase. Obrigatoriamente, o traballo en grupo – con todos os seus membros- será exposto ante o profesor en horario de tutoría, que se establecerá logo de concretarse o tema do traballo a realizar e o grupo.

CLASES PRÁCTICAS-SEMINARIOS

Prácticas: Propostas no programa de contidos de teoría.

Seminarios

Seminario Teórico-Práctico ou asistencia aos cursos organizados sobre a materia no transcurso do ano académico. Os alumnos poderán impartir seminarios nos que desenvolverán e comentarán un tema específico.

Outros: Traballo tutelado e memoria do curso

Procurarase por en marcha unha participación no Sistema de Teleformación Virtual da Universidade da Coruña para interaccionar cos alumnos: foros de discusión, descarga de ficheiros, tutorías virtuais, etc.

Bibliografía

- Gil Calvo E. “Nacidos para cambiar. Cómo construimos nuestras biografías” Madrid: Taurus; 2001.
- González Seara L. “*El Bienestar social en una época insegura*”, en “Las Estructuras del Bienestar: Propuestas de reforma y nuevos horizontes”, de Muñoz Machado, García Delgado, González Seara. (Dirts.) Madrid: ELE-Civitas. p. 915-975, 2002.

- Guiddens A. “Un mundo desbocado: Los efectos de la globalización en nuestras vidas” . Madrid: Taurus; 2002.
- Sontag S. “La enfermedad y sus metáforas. El Sida y sus metáforas”. Madrid:Suma de Letras S.L.; 2003.
- “Informe sobre la Salud en el Mundo”. Organización Mundial de la Salud (OMS).
- Bauman Z. “Trabajo, consumismo y nuevos pobres”. Barcelona: Gedisa; 2000.
- Beck U. “Un nuevo mundo feliz. La precariedad del trabajo en la era de la globalización”. Barcelona:Piados; 2000.
- Castells M. “ La Era de la información” Volumen 1. Madrid:Alianza Editorial; 2002.

Competencias/destrezas/habilidades:

O alumno deberá posuír e potenciar as seguintes competencias e destrezas xenéricas:

- Fluidez e propiedade na comunicación oral e escrita.
- Compromiso persoal de esforzo para a aprendizaxe.
- Capacidade de análise e síntese.
- Habilidades para conseguir analizar información desde diferentes fontes.
- Capacidade de crítica e autocrítica.
- Capacidade para aplicar a teoría á práctica.
- Habilidade para traballar de forma autónoma e en equipo.
- Motivación.

Metodoloxía da ensinanza:

- Clases maxistras
- Clases de aprendizaxe cooperativo
- Estancias Prácticas
- Seminarios impartidos polos alumnos: Aprendizaxe cooperativo

Sistemas e criterios de avaliación da aprendizaxe:

Para superar a materia é necesario aprobar o exame escrito que se realizará na data oficial que se determine, así como a realización mínima do 50% das prácticas e a presentación do traballo individual e en grupo nas datas sinaladas. Antes da realización do exame, o alumno/a terá a súa disposición os puntos que obtivo de cada un dos apartados: Exame: 4 puntos; Prácticas: 2 puntos; Traballo individual: 2 puntos e Traballo en grupo: 2 puntos.

Recursos multimedia

Como apoio para as clases utilizaranse as novas tecnoloxías (exposicións en power point). Así mesmo documentación de páxinas web oficiais e bibliografía da Universidade da Coruña.

Tempo aproximado de estudo e traballo persoal que debe dedicar un estudante para superar a materia:

3 ECTS*25: 75 horas

a).- Horas presenciais:

- Horas teóricas: 14 horas
- Horas prácticas: 10 horas

b).- Horas non presenciais. Traballo do alumno: 51 horas
Titorías: 1 hora/semana.

XVI.- REHABILITACIÓN MOTRIZ MEDIANTE ESTIMULACIÓN EXTERNA: O EXEMPLO DO PARKINSON

Tipo de materia: optativa

Nº de créditos ECTS: 1

Lingua na que se imparte: Castelán

Profesores:

Coordinador-responsable

Javier Cudeiro Mazaira

Pablo Arias Rodríguez

Horario de tutorías (para cada profesor):

Javier Cudeiro Mazaira: luns a venres, de 10 a 12 h Fac. Ciencias de Saúde, A Coruña, e na dirección jcud@udc.es

Pablo Arias Rodríguez: luns a venres, de 10 a 12 h INEF de A Coruña, e na dirección pabloarias@udc.es

Obxectivos da materia:

Introducir ao alumno na Fisiopatoloxía do Párkinson, a súa sintomatoloxía e os distintos tipos de tratamento realizando especial fincapé nos tratamentos rehabilitadores. Abordarase como exemplo específico o caso da estimulación sensorial para mellorar a marcha nos enfermos de Párkinson.

Contidos mínimos:

CLASES TEÓRICAS

Horario:

Pola mañá durante o primeiro cuatrimestre.

Programa

- Introducción: A rehabilitación nas enfermidades neurodexenerativas.
- Recordo anatómico das vías de control motor relacionadas cos ganglios basais
- Alteracións características do Párkinson a nivel celular
- Síntomas do Párkinson: maiores e menores. A marcha parkinsoniana
- Distintas estratexias para o tratamento da enfermidade de Párkinson
- A rehabilitación mediante estimulación sensorial rítmica: aplicación no Párkinson
- A utilización doutras estratexias de estimulación externa: Estimulación Magnética Transcraneal

CLASES PRÁCTICAS- SEMINARIOS

Prácticas

- Análise da marcha mediante o estudo de variables cinemáticas.
- Estimulación Magnética Transcraneal

Seminarios

Os alumnos impartirán seminarios nos que desenvolverán e comentarán un tema específico.

Outros

Procurarase por en marcha unha web para interaccionar cos alumnos: foros de discusión, descarga de ficheiros, titorías virtuais, etc.

Bibliografía:

- Bayés, A.R. Rehabilitación integral en la enfermedad de Párkinson y otros parkinsonismos. Ars Médica (2003)
- Bayés, A.R., Linazasoro, G. Vivir con la enfermedad de Párkinson. Meditor S.L. (1994)
- Fernández-Del Olmo, M., Arias, P., Cudeiro-Mazaira, F.J. Facilitación de la actividad motora por estímulos en la enfermedad de Parkinson. Rev Neurol 2004. 39 (9): 841-847.
- López del Val. L.J., Linazasoro, G. Transtornos del movimiento. Masson. S.A. (2002).
- Strokes, M. Fisioterapia en la rehabilitación neurológica (2ª edición). Elsevier (2006)

Ademais da bibliografía mencionada, proporcionaráselles aos alumnos artigos específicos sobre cada tema.

Competencias/destrezas/habilidades:

O alumno deberá posuír e potenciar as seguintes competencias:

- Fluidez e propiedade na comunicación escrita nas linguas propias da comunidade así como en inglés.
- Compromiso persoal de esforzo para a aprendizaxe.
- Capacidade de análise crítica e síntese.
- Capacidade para integrar na práctica os conceptos teóricos.
- Espírito de traballo en equipo.

Metodoloxía da ensinanza:

Utilizaranse:

- Clases teóricas.
- Seminarios impartidos polos alumnos.
- Prácticas

Sistemas e criterios de avaliación da aprendizaxe:

- Asistencia e participación nas clases teóricas.
- Exame escrito.
- Participación en prácticas e seminarios.

Tempo aproximado de estudo e traballo persoal que debe dedicar un estudante para superar a materia:

1 ECTS * 27: 27 horas

a).- Horas presenciais:

Horas teóricas: 7 h.

Horas prácticas: 4

Horas correspondentes a seminarios: 2

b).- Horas non presenciais:

Traballo do alumno: 13

Titorías: 1 h.